

REPUBLIKA SLOVENIJA
VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE

Gregorčičeva 20–25, SI-1001 Ljubljana

T: +386 1 478 1000

F: +386 1 478 1607

E: gp.gs@gov.si

<http://www.vlada.si/>

Številka: 30301-5/2016/6

Datum: 21. 7. 2016

SPREMENJENI PROGRAM
SPODBUJANJA KONKURENČNOSTI POMURSKE REGIJE
V OBDOBJU 2010–2017

Kazalo

1.	UVODNA POJASNILA IN IZHODIŠČA	3
2.	PRIKAZ STANJA IN RAZVOJNIH TEŽAV	5
3.	POMURSKA REGIJA Z VIDIKA GLOBALNIH RAZVOJNIH IZZIVOV	11
4.	RAZVOJNI OKVIR PROGRAMA.....	15
4.1	Strategija	15
4.2	Ključne razvojne priložnosti	16
4.3	Skladnost z regionalnim razvojnim programom in drugimi programi	19
5.	CILJI, KAZALNIKI IN NAČELA IZVAJANJA PROGRAMA	21
6.	INSTRUMENTI PROGRAMA POMURJE 2017	24
6.1.	Instrument 1: spodbujanje začetnih investicij podjetij in ustvarjanja novih delovnih mest	24
6.2.	Instrument 2: spodbujanje razvoja človeških virov	30
6.3.	Instrument 3: spodbujanje socialnega podjetništva	34
6.4.	Instrument 4: promocija regije, da bi privabili tuje in domače investicije.....	36
6.5.	Instrument 5: podpora pri pripravi in izvajanju razvojnih projektov v regiji	40
7.	FINANČNI OKVIR PROGRAMA	41
8.	PRIPRAVA, IZVAJANJE, SPREMLJANJE IN VREDNOTENJE PROGRAMA.....	43
	<i>PRILOGA</i> Logični okvir projektov (LFA) v okviru Programa POMURJE 2017.....	45

Vizija Regionalnega razvojnega programa Pomurske regije za obdobje regije 2007–2013: »Pokrajina ob Muri bo postala inovativna, visoko ustvarjalna regija, ki bo prebivalcem zagotavljala visoko kakovost življenja preko sonaravnega bivanja z okoljem in jim omogočila celosten razvoj lastnih zmogljivosti. Gospodarski razvoj regije bo temeljil na razvoju novih tehnologij, znanju, ustvarjalnem delu, turizmu in sonaravnem kmetovanju.«

Vizija Regionalnega razvojnega programa Pomurske regije za obdobje 2014–2020: »Pomurje bo re(j)dno dobra slovenska pokrajina. Skladno z zastavljeno vizijo bo v letu 2020 Pomurje pokrajina, ki svojim prebivalcem in obiskovalcem s trajnostnim razvojem zagotavlja sonaravno bivanje z okoljem, visoko kakovost življenja in celosten razvoj lastnih potencialov«

1. UVODNA POJASNILA IN IZHODIŠČA

Normativni okvir

Za ustvarjanje razmer in spodbuditev razvoja v Pomurski regiji, ki bo pomembno prispeval k uresničevanju vizije iz Regionalnega razvojnega programa Pomurske regije 2007–2013 in k uresničevanju vizije iz RRP 2014–2020 je bil pripravljen Program spodbujanja konkurenčnosti Pomurske regije 2010–2017 (v nadaljnjem besedilu: POMURJE 2017).

Program POMURJE 2017 je bil pripravljen na podlagi Zakona o razvojni podpori Pomurski regiji v obdobju 2010–2017 – ZRPPR1015-A (Uradni list št. 87/09, 82/15) (v nadaljnjem besedilu: zakon).

Program 2017 predstavlja del nove paradigme regionalnega razvoja, ki jo je v razpravah o reformi kohezijske politike v letu 2009 predlagala Evropska komisija in predstavila v tako imenovanem »Barcovem poročilu«¹. Pri tem se Program POMURJE 2017 zgleduje predvsem po dveh priporočilih, pomembnih za slovensko regionalno politiko:

- Regionalna politika naj bo usmerjena na območja z razvojnimi izzivi (»place based policy«), pri čemer v slovenskih razmerah lahko govorimo o »območni razvojni politiki«, in bi kot »območje« lahko opredelili del regije, ki posebej zaostaja ali pa je uspešen pri razvoju.
- Spodbujati je treba uporabo eksperimentiranja ob hkratnem vključevanju lokalnih dejavnikov. Pri tem se priporoča spodbujanje lokalnih dejavnikov, da sprejmejo investicijska tveganja in presežejo politiko ozkih lokalnih interesnih skupin ter se podajo na pot priprave pilotnih projektov. Tukaj se poudarja neposredna vloga Evropske komisije pri vzpostavitvi sklada za male inovativne projekte (»Innovative territorial actions«) in pri vključevanju mednarodnih strokovnjakov na lokalni ravni.

Od skupaj desetih priporočil (ali »stebrov«) Barcovega poročila za reformo evropske kohezijske politike po letu 2013 lahko ocenimo, da sta ravno »območje« in »eksperiment« tisti dve, ki zagotavljata izvajanju zakona o Pomurju potrebno svežino, inovativnost in nujno prožnost. Izkušnje, pridobljene v Pomurski regiji, bo mogoče uporabiti tudi v drugih regijah in območjih v Sloveniji.

Z objavo Zakona o spremembah Zakona o razvojni podpori Pomurski regiji v obdobju 2010–2015 (ZRPPR1015-A, Uradni list RS, št. 82/15 z dne 3.11.2015) je bil zakon za dve leti podaljšan, tj. do 31. 12. 2017.

Namen in instrumenti

Program POMURJE 2017 je namenjen ustvarjanju novih delovnih mest in ohranjanju obstoječih, vzpostavljanju razvojne infrastrukture ter odpravljanju posledic gospodarske in finančne krize v Pomurski regiji. Namenjen je vsem, ki sodelujejo pri programu in bodo pripomogli k uresnitvi ciljev.

¹ Glej »An Agenda for a Reformed Cohesion Policy, A place-based approach to meeting European Union challenges and expectations, Independent Report prepared at the request of Danuta Hübner, Commissioner for Regional Policy by Fabrizio Barca, April 2009«.

Program je temeljni ukrep razvojne podpore, ki mu zakon iz državnega proračuna Republike Slovenije v celotnem obdobju izvajanja namenja 33 milijonov evrov. Sredstva za izvedbo Programa POMURJE so v predlogu državnega proračuna zagotovljena na posebni proračunski postavki Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo). Skladno s proračunskimi možnostmi in potrebami izvajanja Programa POMURJE lahko vlada s programom ali z njegovo spremembo določi tudi dodatne instrumente, višji skupni znesek in drugačno letno dinamiko izvajanja, vendar mora biti program uresničen do leta 2017 v skupni vrednosti 33 milijonov evrov.

Kot primerjalne prednosti območja so poudarjeni²:

- I. geotermalna energija in drugi obnovljivi viri energije,
- II. trajnostno in konkurenčno kmetijstvo ter agroživilstvo in
- III. turizem.

Prestrukturiranje regije se bo pospešilo v smeri njenih dolgoročnih primerjalnih prednosti. Usmeritve se bodo preverjale, prilagajale in spreminjale, če bo to potrebno. Program se bo izvajal s temi instrumenti:

1. spodbujanjem investicij podjetij in ustvarjanjem novih delovnih mest,
2. spodbujanjem razvoja človeških virov,
3. spodbujanjem socialnega podjetništva,
4. promocijo regije, da bi privabili domače in tuje investicije ter
5. podporo pri pripravi in izvajanju razvojnih projektov v regiji.

Z novimi investicijami bodo ustvarjena nova delovna mesta v perspektivnih dejavnostih, tako da je mogoče pričakovati, da bo Program POMURJE pripomogel tudi k blaženju posledic finančne in gospodarske krize na trgu dela v Pomurju.

Cilj programa je s kombinacijo različnih instrumentov v šestih in dveh dodatnih letih razvojno razgibati regijo ter neposredno ustvariti čim več novih podjetij in delovnih mest, še posebej tistih z višjo dodano vrednostjo.

Priprava in izvajanje

Predlog Programa POMURJE 2015 je pripravilo ministrstvo v sodelovanju z Regionalno razvojno agencijo Mura, d.o.o. Predlog programa je bil obravnavan na skupni seji Regionalnega razvojnega sveta Pomurske razvojne regije in Sveta regije Pomurske razvojne regije. Program POMURJE je sprejela Vlada Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: vlada).

V skladu z zakonom se vzpostavi projektna pisarna Vlade Republike Slovenije v Pomurski regiji (v nadaljnjem besedilu: pisarna) kot začasna oblika delovanja ministrstva. Sredstva za delovanje pisarne so se zagotavljala iz Programa POMURJE. Za medresorsko usklajevanje je vlada imenovala Medresorsko komisijo za usklajevanje ukrepov razvojne podpore Pomurski regiji (v nadaljnjem besedilu: medresorska komisija). Medresorsko komisijo je oktobra 2013 nadomestila Delovna skupina za spremljanje izvajanja ukrepov razvojne podpore na problemskih območjih z visoko brezposelnostjo v skladu z Zakonom o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja in Zakonu o razvojni podpori Pomurski regiji.

Program POMURJE 2017 je pripravilo ministrstvo v sodelovanju s pristojno regionalno razvojno agencijo.

² Pomurska regija je po zakonu in Programu POMURJE 2015 območje občin Apače, Beltinci, Cankova, Črenšovci, Dobrovnik, Gornja Radgona, Gornji Petrovci, Grad, Hodoš, Kobilje, Križevci, Kuzma, Lendava, Ljutomer, Moravske Toplice, Murska Sobota, Odranci, Ormož, Puconci, Radenci, Razkrižje, Rogašovci, Središče ob Dravi, Sveti Jurij, Sveti Tomaž, Šalovci, Tišina, Turnišče, Velika Polana, Veržej. Poleg Pomurske razvojne regije je vključeno tudi območje upravne enote Ormož oziroma tri občine: Ormož, Središče ob Dravi in Sveti Tomaž. V program sta torej vključena in enakovredno obravnavana celotna Prekmurje in celotna Prlekija. Obe območji sta med razvojno najbolj ogroženimi območji v Sloveniji in sta bili zaradi tega že tradicionalno predmet analiz in razvojnih programov. Ob tem želimo opozoriti, da se v programu uporabljeni statistični podatki večinoma nanašajo na Pomursko statistično regijo, da pa območje treh dodatno vključenih občin v smislu ključnih razvojnih kazalnikov ne odstopa bistveno.

Izvajanje aktivnosti programa mora biti v skladu z Uredbo Komisije (EU) št. 651/2014 o razglasitvi nekaterih vrst pomoči za združljive z notranjim trgov pri uporabi členov 107 in 108 Pogodbe (UL L št. 187 z dne 26. junija 2014) (v nadaljnjem besedilu: Uredba 651/2014/ES) ali Uredbo Komisije (EU) št. 1407/2013 o uporabi členov 107 in 108 Pogodbe o delovanju Evropske unije pri pomoči de minimis (UL L št. 352 z dne 24. decembra 2013).

Pomoč izvzeta z uredbo se lahko akumulira z vsako drugo pomočjo, izvzeto po uredbi, če ukrepi pomoči zadevajo različne upravičene stroške.

Pomoč izvzeta po uredbi, se ne akumulira z nobeno drugo državno pomočjo, izvzeto po uredbi ali s pomočjo »de minimis«, ki izpolnjuje pogoje iz Uredbe Komisije (EU) št. 1407/2013, ali z drugimi finančnimi sredstvi Skupnosti ob upoštevanju istih upravičenih stroškov, ki se deloma ali v celoti prekrivajo, če bi bila s tako akumulacijo presežena največja intenzivnost pomoči ali znesek pomoči, ki se uporablja za pomoč v skladu s to uredbo.

Pri določanju, ali se spoštujejo pragovi za posamično priglavitve in največja intenzivnost, se upošteva skupni znesek ukrepov javne podpore za dejavnost ali projekt, ki prejema pomoč, ne glede na to ali se ta podpora financira iz lokalnih, regionalnih, nacionalnih virov ali virov Skupnosti.

Pomoč se lahko dodeli na podlagi sheme pomoči ali po pravilu »de minimis« pri čemer se mora vsak ukrep individualne pomoči dodeljen v skladu z Uredbo 800/2008/ES oz. z Uredbo 651/2014/ES izrecno sklicevati na veljavno določbo iz poglavja II te uredbe in na nacionalno pravno podlago, ki je osnova za posamezno individualno pomoč.

Uredbo 800/2008/ES in Uredbo 651/2014/ES se ne uporablja za pomoč, dodeljeno upravičencu, ki je naslovnik neporavnane naloga za izterjavo zaradi predhodne odločbe Komisije, ki je pomoč razglasila za nezakonito in nezdružljivo s skupnim trgov.

Uredba 800/2008/ES je veljala do 30.6.2014. Nadomestila jo je Uredba Komisije (EU) št. 651/2014 z dne 17. junija 2014 o razglasitvi nekaterih vrst pomoči za združljive z notranjim trgov pri uporabi členov 107 in 108 Pogodbe (Uredba 651/2014/EU) (UL L št. 187 z dne 17. junija 2014) (v nadaljnjem besedilu: Uredba 651/2014/EU, z začetkom veljavnosti 1.7.2014).

2. PRIKAZ STANJA IN RAZVOJNIH TEŽAV

V letu 2007 je BDP na prebivalca v Pomurju³ znašal 11.160 evrov in dosegel 65,2% slovenskega povprečja. Regija je ponovno povečala razvojni zaostanek za slovenskim povprečjem za 0,5 odstotne točke glede na leto 2006. Ob tem se zaostajanje Pomurja za povprečno produktivnostjo dela v gospodarskih družbah v Sloveniji zmanjšuje. Od leta 2006 do 2008 se je produktivnost dela nominalno povečala za 20,3% in dosegla 24.637 evrov, kar pa je še vedno samo 69,8 % povprečja Slovenije (65,7 % leta 2006).

BDP na prebivalca v Pomurju je v letu 2013 znašal 12.191 evrov in dosegel 69,5% slovenskega povprečja. V obdobju 2007–2013 se je vrednost BDP-ja v primerjavi s slovenskim povprečjem povečala za 4,3 odstotne točke, vendar še vedno predstavlja manj kot 70% slovenskega povprečja. V letu 2014 je bila v Pomurju neto dodana vrednost na zaposlenega v gospodarskih družbah 32.084 evrov, kar je 79,6% povprečja Slovenije. Tako se je produktivnost dela v obdobju 2008–2014 nominalno povečala za 23,2%, v slovenskem merilu pa za 9,8%. Gospodarska moč regije se počasi krepi, vendar še vedno zaostaja za povprečjem Slovenije.

³ Podatki v nadaljevanju poglavja se večinoma razpoložljivi le za območje statistične regije Pomurje (NUTS-3), ne pa tudi za območje Upravne enote Ormož.

Demografija in izobrazbena struktura

Demografsko stanje regije je slabo, kar onemogoča normalen razvoj, predvsem pa je treba opozoriti na prihodnost, ko bo zaradi manjšanja že tako maloštevilnega prebivalstva težko najti ustvarjalne ljudi za zaposlovanje. Indeks rasti prebivalstva v Pomurju je v letu 2008 glede na leto 2006 znašal -0,3 % in je posledica pozitivnega selitvenega salda in negativnega naravnega prirasta. Težava je tudi ta, da gre za izseljevanje mladih, predvsem s podeželja in obmejnih območij. Sredi leta 2008 je v Pomurju živelo 121.812 prebivalcev. Indeks staranja prebivalstva je za Pomursko regijo v letu 2008 znašal 125,3 za Slovenijo pa 117,1. Povečuje se hitreje od povprečja Slovenije, regionalna demografska struktura pa kaže stanje, ki je povezano z negativnimi ekonomskimi dejavniki.

Letna stopnja rasti prebivalstva v letu 2012 je bila negativna -8,1‰ in je posledica negativnega naravnega prirasta in negativnega selitvenega salda, odselilo se je več prebivalcev, kot se jih je priselilo. Sredi leta 2012 je v Pomurju živelo 118.573 prebivalcev. V začetku leta 2015 pa je v Pomurju živelo 119.915 prebivalcev⁴.

Podatki o izobrazbeni strukturi prebivalstva, ki temeljijo na anketi o delovni sili, kažejo, da se je v letu 2007 v primerjavi z letom 2003 izobrazbena struktura prebivalstva regije sicer hitreje izboljševala, kot je slovensko povprečje, vendar je regija še vedno bistveno zaostajala za slovenskim povprečjem. Število študentov na 1.000 prebivalcev je bilo v letu 2007 za okoli 20 % nižje od slovenskega povprečja, delež vključenosti prebivalstva v starosti od 20 do 24 let v dodiplomski študij pa je znašal 82 % slovenskega povprečja. Stopnja izobrazbe in zanimanje za izobraževanje v regiji sta bila nizka, kar je poslabševalo konkurenčnost regije navzven in upočasnjevalo gospodarski razvoj. Omejena je bila ponudba višje in srednješolske izobrazbe, predvsem pa primanjkuje šol za posebne poklice. Tudi možnost e-učenja ni razširjena.

V letu 2012 je število študentov na 1.000 prebivalcev naraslo, saj se je zaostanek za slovenskim povprečjem zmanjšal za okoli 10% (v letu 2012 je bil 10,3%).

Madžarska narodnost, romska etnična skupnost in socialna vključenost

Narodnostno mešano območje z madžarsko narodno skupnostjo zajema občine Hodoš, Moravske Toplice, Šalovce, Lendavo in Dobrovnik. Na narodnostno mešanem območju je uradni jezik tudi madžarščina. Madžarska narodna skupnost je organizirana v Pomursko madžarsko samoupravno skupnost s sedežem v Lendavi. Poleg tega je v navedenih občinah madžarska narodna skupnost organizirana v madžarske samoupravne narodne skupnosti občin.

Na narodnostno mešanem območju je z zakonom določeno dvojezično šolstvo (izobraževanje poteka za vse prebivalce v obeh jezikih). Delovanje manjšinskih kulturnih društev vodi in usmerja Zavod za kulturo madžarske narodnosti, informativno dejavnost manjšine pa Zavod za informativno dejavnost madžarske skupnosti.

V nekaj strnjenih naseljih v Pomurski regiji živi tudi dobro organizirana romska skupnost. Z zakonom o romski skupnosti so bila na lokalni ravni vpeljana posebna delovna telesa za spremljanje položaja romske skupnosti, ki so v Pomurju ustanovljena v teh občinah: Beltinci, Cankova, Črenšovci, Dobrovnik, Kuzma, Lendava, Murska Sobota, Rogašovci, Tišina in Turnišče. Pristojna ministrstva izvajajo programe in ukrepe s svojih delovnih področij, ki so usmerjeni v izboljšanje položaja romske skupnosti ter zagotavljanje in uresničevanje njihovih pravic. Predvsem se izvajajo programi in ukrepi za izboljšanje bivalnih razmer, programi in ukrepi na področju vzgoje in izobraževanja, zaposlovanja ter zdravstvenega varstva.

⁴ Podatki zajemajo število državljanov RS s stalnim prebivališčem v Sloveniji in število tujcev z izdanim dovoljenjem za stalno prebivanje v RS, ki imajo prijavljeno stalno prebivališče v RS na dan 1.1.2015 (vir: MF in SURS).

V Nacionalnem poročilu o strategijah socialne zaščite in socialnega vključevanja za obdobje 2008–2010 so kot ranljive skupine prebivalstva opredeljene osebe z nizkimi dohodki (še posebej tiste, katerih preživetje je pogosto odvisno od socialnih transferjev), otroci, starejši, invalidi in druge osebe z motnjami v duševnem in telesnem razvoju ter drugi (brezdomci, osebe s težavami zaradi odvisnosti, Romi, žrtve nasilja). Zaradi neugodnega demografskega stanja, nizke stopnje geografske in poklicne mobilnosti podeželskega prebivalstva ter posledic gospodarske in finančne krize za dohodkovno stanje prebivalcev lahko precejšen del prebivalstva regije uvrstimo v večino opredeljenih ranljivih skupin. Zaradi tega so programi socialnega vključevanja mladih in starejših nujnost, da bi tako zmanjšali še večje negativne posledice brezposelnosti. Prav tako bo s programi socialnega vključevanja ranljivih skupin prebivalstva treba zmanjšati stopnjo samomorilnosti in vseh oblik odvisnosti.

Gospodarstvo

Gospodarska moč Pomurske regije se je v letu 2008 močno poslabšala saj vpliv finančne in gospodarske krize dodatno povečuje razvojni zaostanek. Prihodki na zaposlenega so zaostajali za slovenskim povprečjem za tretjino, dodana vrednost na zaposlenega za 30,2 % in plača na zaposlenega v gospodarskih družbah za 20,2 %. Pomursko gospodarstvo je bilo v finančno-gospodarskem krču, tako kot tudi sicer gospodarstvo drugje po Sloveniji, vendar je zaradi ekonomske šibkosti v Pomurski regiji njegov vpliv bistveno močnejši. Stečaja Pomurke in Mure to potrjuje.

V začetku leta 2014 je bilo v Pomurski regiji 9.891 brezposelnih, kar je 5,9% več kot konec leta 2013. V mesecu juniju 2014 je število nezaposlenih upadlo za 10,5% (8.848 nezaposlenih) ter za 5,5% v primerjavi s koncem leta 2013. Temu primerna je stopnja registrirane brezposelnosti, ki je mesecu januarju 2014 znašala 20,1%, v mesecu juniju 2014 pa nižja za 2,2 odstotni točki. Povprečna stopnja registrirane brezposelnosti je bila v prvih dveh mesecih v letu 2015 21,1%, kar je za 1,1 odstotne točke višja kot v enakem obdobju 2014 ter za 7,7 odstotne točke višja od povprečne stopnje v enakem obdobju na ravni Slovenije. V mesecu novembru 2015 je bila stopnja registrirane brezposelnosti 18,1%. Povprečna stopnja registrirane brezposelnosti v letu 2015 je bila 18,9 odstotni točki, kar je za 0,1 odstotne točke manj, kot v enakem obdobju v letu 2010. Najnižja povprečna stopnja brezposelnosti je bila v enakem obdobju v letu 2012, potem pa je začela naraščati, v letu 2013 za 0,5 odstotne točke in v letu 2014 za 1,1 odstotno točko.

Po podatkih pomurske izpostave AJ PES je v letu 2008 v Pomurski regiji poslovalo 1.220 (88,7 %) mikro družb, 86 (6,2 %) majhnih družb, 36 (2,6 %) srednjih družb in 34 (2,5 %) velikih družb. Industrijske zmogljivosti so skoncentrirane na mestnih območjih. Večja industrijska središča so: Murska Sobota (predelovanje hrane, predelovanje kovin, medicinska oprema in tekstilna industrija), Lendava (petrokemična industrija, oprema za skladišča), Gornja Radgona (predelovanje hrane, elektronske naprave) in Ljutomer (umetna vlakna, predelovanje hrane). V primerjavi z letom 2007 se je poslovanje vseh družb v letu 2008 močno poslabšalo, najbolj velikih družb. Družbe so ustvarile neto čisti dobiček 12.558.412 evrov, ki je bistveno manjši kot leta 2007, ko je znašal 82.305.732 evrov. 1.376 družb v Pomurju (skupno število družb v Sloveniji je 51.997) je v letu 2008 zaposlovalo 19.479 delavcev. Poleg družb pa je v Pomurski regiji po podatkih za leto 2008 delovalo še 3.127 samostojnih podjetnikov (v Sloveniji jih je bilo v letu 2008 skupaj 67.210) in 37 zadrug, v Sloveniji 310.

Velika podjetja so v letu 2008 zaposlovala 36 % zaposlenih, srednja 21 %, majhna 19 % in mikro podjetja 24 % zaposlenih v družbah. Od leta 2005 v Pomurju narašča število samostojnih podjetnikov (približno 100 na leto) ter stagnirata število gospodarskih družb (+/- 10 na leto) in število zadrug (37 v zadnjih treh letih). Po podatkih registra AJ PES je v Pomurju v letu 2014 delovalo 1.822 gospodarskih družb, 3.116 samostojnih podjetnikov in 34 zadrug. Velike družbe predstavljajo 1,4% (25), srednje velike družbe 2,0% (37) ter male in mikro družbe 96,6% (1.760) vse družb v regiji. V letu 2014 so velika podjetja zaposlovala 23,4% zaposlenih, srednja 27,2% zaposlenih, majhna 16,8% zaposlenih in mikro 32,5% zaposlenih v družbah. V primerjavi z letom 2008 se je zaposlovanje povečalo v srednjih in mikro podjetjih ter zmanjšalo v velikih in majhnih podjetjih.

Družbe so v letu 2008 gospodarile z realno večjim premoženjem in ustvarile realno višji obseg poslovanja, kar pa je še dodatno okrepilo potrebe po dodatnih virih financiranja. Ker so se obresti (TOM) povečale za 54 % (s 3,35 % v letu 2007 na 6,18 % v letu 2008), je zaradi tega v Pomurski regiji nastala izguba na področju financiranja, kot posledica dodatnega zadolževanja kar je na regionalni ravni znižalo sicer pozitivni rezultat poslovanja. Ustvarjeni dobiček je bil najmanjši v zadnjih treh letih. Gospodarske družbe so v letu 2014 občutno izboljšale končni poslovni rezultat in izkazale za 20,9 mio evrov neto čistega dobička. Gospodarska moč regije se je okrepila, povečal se je delež v ustvarjenih prihodkih, neto dodani vrednosti in zmanjšal delež v izgubah. Prav tako so družbe v primerjavi z letom 2013 izboljšale temeljne kazalnike poslovanja, vendar je še precejšen razkorak viden pri temeljnih kazalnikih produktivnosti, tako regija zaostaja pri prihodkih na zaposlenega za 16,6%, pri neto dodani vrednosti na zaposlenega za 20,4% in pri bruto plači na zaposlenega za 12,6%.

Samostojni podjetniki so poslovno leto 2008 končali s pozitivnim rezultatom. Donosnost sredstev in kapitala je celo višja od slovenskega povprečja za 7,7 %. Toda kazalniki gospodarnosti in produktivnosti pri samostojnih podjetnikih kažejo manj uspešno poslovanje in zaostajanje za slovenskim povprečjem. V letu 2008 so le zadruga občutneje izboljšale poslovanje (predvsem tiste s področja kmetijstva, lova, gozdarstva in ribištva). V letu 2014 so samostojni podjetniki prav tako pozitivno poslovali, neto podjetnikov dohodek je znašal v višini 15,9 mio evrov, ki je za 22,5% višji od predhodnega leta. Podjetniki v Pomurju so dosegli slabšo celotno gospodarnost, medtem ko so vrednosti kazalnika gospodarnosti poslovanja izenačene s slovenskim povprečjem, pri kazalnikih donosnosti so podjetniki dosegli večjo uspešnost, pri kazalnikih produktivnosti pa zaostajajo za slovenskim povprečjem. Zadruga so leto 2014 zaključile z negativnim poslovnim izidom, ter v primerjavi s preteklim letom obseg čistega dobička zmanjšale za 46,1%.

Težave Mure d.d. in stečaj njenih družb so pomenile za Pomurje izgubo dodatnih več tisoč delovnih mest. Tudi druga podjetja v regiji se v obdobju pred Programom večinoma niso prestrukturirala. Večina podjetij je sredstva vlagala v redno poslovanje in jim ni uspelo preiti na nove tehnologije in proizvode, prav tako jim ni uspelo spremeniti poslovnih praks in pristopa na svetovne trge. Trge so zasedli tekmeči in vrnitev nanje bo težka. Z razvojem podpornega okolja za podjetništvo bo potrebno podpreti ustvarjanje novih delovnih mest in spremeniti način razvoja podjetij, da bo temeljil na novih proizvodih in tržnih ciljih. Argument za to v tem, ker največ delovnih mest daje tradicionalna industrija to pa pomeni, da se srečujemo z nizko stopnjo znanja o poslovanju in upravljanju ter izkušenj pri tem. Manjka tudi podjetniška kultura, primanjkuje tudi sodobnih oblik zaposlovanja, kot sta socialno podjetništvo in zadružništvo, ki sta lahko dopolnitev zaposlitvam v gospodarskih družbah.

Ne le v Pomurju, tudi v drugih okoljih, sta tekstilna in živilskopredelovalna industrija v velikih strukturnih težavah. Zaradi globalizacije je na svetovne trge uspelo priti manjšim predelovalcem in proizvajalcem, ki z uporabo sodobnih tehnologij lažje zadovoljijo potrebe trgov in se zaradi manjših naložb v tehnologije lažje odzivajo na hitre spremembe na trgih. Proizvajalci so se predvsem v živilski industriji povezali v konglomerate, ki na tržnih poteh še dodatno zmanjšujejo stroške in povsem prevzamejo trg po vertikali in horizontali. V tekstilni industriji so se manjši proizvajalci usmerili na nekaj segmentov in znamke diferencirali glede na kakovost in ceno ter ponovno združeni zapolnili celoten spekter potreb kupcev. Zaradi zaostajanja v razvoju je celotna predelovalna industrija Pomurja ostala kapitalsko in delovno intenzivna.

Raziskave in razvoj so v Pomurju na razmeroma nizki stopnji. Raziskovalne ustanove so praviloma povezane s stopnjo univerzitetne izobrazbe, zato v Pomurju ni večjih raziskovalnih središč. Raziskave v zasebnem sektorju so redke. Raziskovalci v zasebnem sektorju pogosto nimajo primerne opreme in ne uporabijo vsega svojega strokovnega znanja. Zaradi tega je potreba po raziskovalnih in tehnoloških središčih velika. Poleg tega prav tako ni visoko-tehnološke industrije ter mreženja in združevanja industrij v grozde. Kljub temu obstajajo pobude za raziskave na teh področjih: okoljska ergonomija,

industrijsko oblikovanje, fotovoltaika in biomasa, novi materiali ter bioplín. Smiselno je podpreti predvsem tiste po katerih povprašuje gospodarstvo in jih je pripravljeno tudi financirati.

Glavne težave v turizmu so: le sezonsko delovanje turistične industrije (razen toplic), nizka stopnja trženja turistične ponudbe, neizkoriščenost kulturne in naravne dediščine, pomanjkanje izmenjave informacij v turistični industriji in tržnega sodelovanja in povezovanja med turističnimi ponudniki v regiji. Dodatna težava Pomurja kot širše regijske turistične destinacije je pomanjkanje mikro in malega turističnega podjetništva (družinskega podjetništva) s ponudbo specializiranih (certifikati kakovosti in tržne znamke), inovativnih, visokokakovostnih turističnih proizvodov in storitev, ki bi omogočali ustvarjanje višje dodane vrednosti pri prodaji le-teh.

Kmetijska dejavnost je zaradi ugodnih naravnih danosti ena od najpomembnejših gospodarskih dejavnosti v Pomurju in pomeni precejšen razvojni potencial. Prevladujoč tip kmetovanja v Pomurju je mešana rastlinska pridelava in poljedelstvo. Slaba četrtina vseh kmetijskih gospodarstev, ki se v Sloveniji ukvarjajo s poljedelstvom, je v tej regiji. Zaradi možnosti izkoriščanja geotermalnih virov energije v regiji narašča zanimanje za vrtnarstvo. Glede na siceršnje ugodne naravne danosti tega območja so velike zmogljivosti za razvoj konkurenčnega kmetijstva, pri katerem se bodo upoštevala načela trajnostnega razvoja. Kmetije so večinoma premajhne za učinkovito proizvodnjo in uporabo spodbud (71% kmetijskih gospodarstev razpolaga s površino manjšo od 5 ha), večina kmetov je starih čez 40 let (povprečna starost kmetijskega gospodarja je v letu 2010 bila 57 let).

Na splošno lahko povzamemo te težave: kmetije so majhne, stopnja izobrazbe je nizka in med kmeti primanjkuje znanja o upravljanju, nizka produktivnost in dodana vrednost, velik delež kmetov s polovičnim delovnim časom, neorganizirano trženje kmetijskih izdelkov.

Bio pridelava in lokalni proizvodi so tržna niša, ki še ni povsem izkoriščena. Pestra biotska in krajinska raznovrstnost tega območja, s specifičnimi značilnostmi, predstavljajo prednost za razvoj kmetijstva, kar nakazuje tudi stopnja samooskrbnosti, ki je petkrat višja od slovenskega povprečja.

Trg dela

Zaradi premalo širokega razvoja gospodarstva regije in odpuščanja v nekaterih podjetjih se v regiji srečujejo s strukturno brezposelnostjo. Precej zaposlenih, ki še delajo v tekstilni industriji, bo sčasoma verjetno postala brezposelnih in sicer v starosti, ko bo za izobraževanje za druge poklice že prepozno. Konec leta 2009 je bilo v Pomurski regiji 11.094 brezposelnih. Stopnja registrirane brezposelnosti je bila v oktobru 2009 18,4-odstotna. Program predvideva, da se bo poleg velike brezposelnosti težko zaposljivih oseb v Pomurju, učinek brezposelnosti prenesel tudi na mlade. Brezposelni starši bodo namreč slabo vplivali na mlajše generacije, ki v regiji ne bodo videli možnosti za lasten razvoj, zato bodo iskali možnosti za študij in zaposlitev drugod.

Ključni podatki o trgu dela v Pomurski regiji v letu 2009 so bili sledeči:

- priliv v evidenco brezposelnih: 11.558, 76 % več kot leta 2008,
- odliv iz evidence brezposelnih: 7.652, 10,7 % več kot leta 2008,
- vključeni v zaposlitev: 4.165, 17 % več kot leta 2008 (670 Mura in Partnerji),
- objavljena prosta delovna mesta: 8.303, 19 % manj kot leta 2008,
- vključeni v aktivno politiko zaposlovanja 6.063, 32 % več kot leta 2008, izmed teh:
 - o 559 vključenih v delovni preizkus – 80 % izhod v zaposlitev,
 - o 691 v usposabljanje na delovnem mestu – 60 % izhod v zaposlitev,
 - o 179 subvencij za samozaposlitev (258 vključenih v program),
 - o 284 subvencij »Zaposli me«, 118 za krajši delovni čas,
 - o 822 vključenih v javna dela,
- strukturne težave brezposelnih pri katerih Pomurska regija najbolj odstopa od državnega povprečja:
 - o 51 % nekvalificiranih,
 - o 51,5 % žensk,

- 18 % invalidov,
- 50% dolgotrajno brezposelnih.

Delež prijavljenih s VII stopnjo izobrazbe je bil nizek: 3,5-odstoten (slovensko povprečje je 7,2 %).

Stopnja delovne aktivnosti je bila oktobra 2009 v Pomurju 52,5-odstotna in se je v primerjavi z oktobrom leta 2007 povečala za 3,4 odstotne točke. V primerjavi s slovenskim povprečjem je stopnja delovne aktivnosti v Pomurski regiji nižja za 7,4-odstotne točke (oktober 2009).

Število delovno aktivnih se je oktobra 2008 v primerjavi z oktobrom 2007 povečalo za 1,4 %, oktobra 2009 pa zmanjšalo za 10,5 % v primerjavi z oktobrom 2008. V primerjavi z oktobrom 2001 je bilo število delovno aktivnih oktobra 2009 za 9 % nižje.

V letu 2008 je bilo povprečno število zaposlenih na gospodarsko družbo 14,2, kar je najmanjše letno povprečje v zadnjih osmih letih (leta 2001 je bilo povprečje zaposlenih na družbo 20,6).

Ključni podatki o trgu dela v Pomurski regiji⁵ v letu 2014 glede na 2013 so:

- priliv v evidenco brezposelnih: 8.199, 4,5% več kot v letu 2013,
- odliv iz evidence brezposelnih: 7.593, 0,2% več kot v letu 2013,
- vključeni v zaposlitev: 5.778, 8,1 % več kot v letu 2013,
- objavljena prosta delovna mesta: 4.547,
- vključeni (na novo) v aktivno politiko zaposlovanja: 3.507, 14,0% več kot leta 2013, izmed teh največ:
 - 1.177 v javna dela,
 - 1.089 v programe institucionalnega usposabljanja,
 - 287 v subvencionirane zaposlitve (zaposli.me, prvi izziv),
 - 485 v usposabljanje na delovnem mestu in delovni preizkus,
- strukturne težave, pri katerih Pomurska regija najbolj odstopa od državnega povprečja (podatki december 2014):
 - 48,1% dolgotrajno brezposelnih (1 leto in več),
 - 34,9% starih 50 let ali več,
 - 25,4% trajno presežnih delavcev in stečajnikov,
 - 22,1% invalidov.

Ključni podatki o trgu dela v Pomurski regiji^[1] v letu 2015 glede na 2014 so:

- priliv v evidenco brezposelnih: 7.563, 7,8 % manj kot v letu 2014,
- odliv iz evidence brezposelnih: 8.041, 5,9 % več kot v letu 2014,
- vključeni v zaposlitev: 6.337, 9,7 % več kot v letu 2014,
- sporočena prosta delovna mesta: 4.813*,
- vključeni (na novo) v aktivno politiko zaposlovanja: 2.731, 21,5 % manj kot leta 2014, izmed teh največ:
 - 1.148 v javna dela,
 - 606 v programe institucionalnega usposabljanja,
 - 430 v usposabljanje na delovnem mestu,
 - 120 v delovni preizkus,
- strukturne težave, pri katerih Pomurska regija najbolj odstopa od državnega povprečja (podatki december 2015):
 - 54,8 % dolgotrajno brezposelnih (1 leto in več),

⁵ Podatki se nanašajo na območje, ki ga pokriva OS Murska Sobota. Območje OS Murska Sobota ni enako območju, ki ga obravnava ZRPPR1015, saj ne zajema občin Ormož, Središče ob Dravi in Sv. Tomaž, ker le-te občine sodijo pod pristojnost OS Ptuj.

^[1] Podatki se nanašajo na območje, ki ga pokriva OS Murska Sobota. Območje OS Murska Sobota ni enako območju, ki ga obravnava ZRPPR1015, saj ne zajema občin Ormož, Središče ob Dravi in Sv. Tomaž, ker le-te občine sodijo pod pristojnost OS Ptuj.

- 37,2 % starih 50 let ali več,
- 37,1 % z osnovnošolsko izobrazbo ali manj,
- 23,5 % invalidov.

**12. aprila 2013 je pričel veljati Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o urejanju trga dela (ZUTD-A), ki je ukinil obvezno prijavo prostega delovnega mesta pri Zavodu. Ker delodajalci, ki ne sodijo v javni sektor ali niso družbe v večinski lasti države, objavo prostega delovnega mesta lahko zagotovijo sami, o tem pa Zavoda ne obveščajo, Zavod nima več podatkov o vseh prostih delovnih mestih v državi, prav tako ni več mogoča primerjava s podatki iz preteklih obdobj.*

Razvojne institucije

V Pomurju se izvajajo številni projekti, ki pa niso med seboj povezani, kot bi to bilo potrebno. Poleg tega bi bilo treba ob pripravi projektov upoštevati njihovo izvedljivost in smotrnost izvedbe ter izbirati projekte, ki gradijo na virih, ki pomenijo konkurenčno prednost regije in naložbo v dolgoročni razvoj.

Ključno vlogo pri gospodarskem prestrukturiranju regije, pri boljšem sodelovanju med zasebnim in javnim sektorjem s spodbujanjem, vodenjem in povezovanjem trajnostnega poslovanja in tehnološkega razvoja naj bi imele regionalne razvojne institucije. Vse to pa je mogoče samo ob tesnem medsebojnem sodelovanju vseh ključnih dejavnikov na regionalni ravni: regionalnih in območnih razvojnih agencij, občin, javnih in zasebnih ustanov, organizacij in podjetij, ki so gibalno gospodarskega razvoja. Razvojne institucije bi morale več časa nameniti razvoju novih zamisli in povezovanju ter vsebinam, ki so povezane z regijo. Preboj lahko pomeni le koncentracija znanja in kapitala, ki sta v regiji že tako omejena.

Pri razvoju lokalnih ter malih in srednjih podjetij so dejavne številne nevladne organizacije in agencije, kot npr. zbornice, lokalna podjetja, inkubatorji itd. V preteklih letih se je partnerstvo med njimi okrepilo ter s tem tudi njihova sposobnost za razvoj in izvajanje projektov.

Ne-pripravljenost (regijskih) projektov

Pri pripravi zakona je bila izvedena analiza pripravljenosti projektov v Pomurski regiji. Ta analiza je potrdila nekatere že znane primerjalne prednosti regije in dala podatke o konkretnih projektih regije. S stališča pripravljenosti regijskih in siceršnjih projektov lahko ugotovimo podobno stanje, kakršno je bilo v Pomurski regiji in celotni Sloveniji pred članstvom v Evropski uniji. Kritično namreč primanjkuje razvojnih projektov, ki bi izražali podjetniško-razvojni cikel v smislu Schumpetrove »kreativne destrukcije«. Tudi zato v Pomurju primanjkuje živahne regijske dinamike pri nastajanju novih podjetij in potenciala za nastajanje novih zaposlitev. Za razvoj konkurenčnosti bi bilo treba v Pomurju spodbuditi ekonomsko, okoljsko in socialno inovativnost.

3. POMURSKA REGIJA Z VIDIKA GLOBALNIH RAZVOJNIH IZZIVOV

Predstavljeno analizo stanja in prikazane primerjalne prednosti je mogoče obravnavati v odnosu do šestih globalnih izzivov ter tako v bistvu predstaviti prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti (SWOT) Pomurja.

Centri za napovedovanje prihodnosti kot najpomembnejše izzive razvoja navajajo vrsto vprašanj, s katerimi se človeštvo do danes ni resno ukvarjalo. Z izbruhom terorizma in lakote ter sprememb demografskih gibanj so nekatera vprašanja dobila večji ter hkrati globalen pomen in danes določajo razvojne strategije. Globalna vprašanja, ki bodo določala delovanje držav in regij v prihodnje so podnebne spremembe in njihove posledice, razporeditev in uporaba naravnih virov, varnost in vključenost družbe v odločanje, demografske spremembe, razvoj in uporaba tehnologij ter delovanje sistemov in institucij.

Pomurje ni izvzeto iz tega okolja in zato je treba o razvoju regije premisliti tudi s tega vidika, seveda tam, kjer ima neko vprašanje vpliv na regijo, in obratno, kjer regija lahko prispeva svoj del k dogajanjem na državni ravni.

Preglednica: Šest globalnih razvojnih izzivov in Pomurska regija

<p><u>Podnebne spremembe in njihove posledice</u></p> <p>Pomurska regija se do zdaj ni načrtno lotila priprave projektov zmanjševanja vplivov na podnebne spremembe. Sprejeti pa so programi občin (kot npr. Občinski program varstva okolja MO M. Sobota, Odlok o načrtu za kakovost zraka na območju Mestne občine Murska Sobota, Trajnostna urbana strategija MO M. Sobota, Vizija MOMS 2020, Občinski program varstva okolja, Prometna strategija občine Ljutomer, Lokalni energetske koncepti občin, itd.)</p> <p>Pripraviti bo potrebno več projektov zmanjševanja toplogrednih plinov, ohranjanja biotske raznovrstnosti in okolja nasploh ter preprečevanja posledic podnebnih sprememb.</p> <p>Projekti, ki jih je treba preveriti, so daljinsko ogrevanje večjih mest, poplavna varnost Mure in drugih rek. Pomembni so sonaravni projekti renaturalizacije rečnih strug in s tem omogočanje naravnega zadrževanja poplavnih voda ter ohranjanje nivoja vode v vodonosnikih zaradi oskrbe z vodo in preprečevanja posledic sušnih obdobj.</p> <p>Potrebna sta boljši razvoj in trajnostna naravnost javnega prevoza.</p>	<p><u>Razporeditev in uporaba naravnih virov</u></p> <p>Pomurska regija bi morala načrtno začeti uporabljati naravne vire, ki jih ima. Poleg geotermalne vode in drugih obnovljivih virov energije so tukaj še priložnosti, ki jih ponuja ohranjena narava.</p> <p>Rabo geotermalnih virov je treba razumeti kot razvojni projekt, saj z uporabo geotermalnih izvirov še nimamo dosti izkušenj. Najpomembnejše bo najti način sodelovanja med obstoječimi upravljavci vrtin in podjetniki, ki v vrtinah vidijo svoje priložnosti.</p> <p>Pomurska regija od te naravne danosti zdaj še nima izraženih koristi, vendar bo v prihodnje to eden najučinkovitejših virov energije, ki bo zanimiv tudi za ogrevanje.</p> <p>Ko govorimo o geotermalnem viru imamo v mislih največkrat termomineralno vodo, kjer se v tem trenutku glede koncesnino odpira veliko vprašanj, ki bodo dala odgovor, ali bo Pomurje šlo sploh v razvoj koriščenja te energije za druge namene, razen termalnega turizma. Vsekakor pa Pomurje dobro že koristi na individualni ravni energijo podtalnice (sistemi voda-voda, voda-zrak), redkeje pa se uporabljajo horizontalni kolektorji in energetske košare.</p> <p>Prav tako sta pomembna sonaravna uporaba naravnih virov za proizvodnjo lokalnih proizvodov in oblikovanje ustreznega »breedinga« le-teh.</p> <p>Pomurska regija ne sme samo uporabljati naravnih virov, ampak jih bo morala tudi zaščititi. Tako je nujno treba nadaljevati s projekti varstva okolja in oskrbe z vodo.</p>	<p><u>Varnost in vključenost družbe v odločanje</u></p> <p>Pomurska regija je varnostno za zdaj manj problematično območje, z ekonomskimi spremembami in zaradi negativnih gospodarskih gibanj pa bodo tudi na tem področju potrebna večja prizadevanja. Večjo skrb bo treba nameniti socialnemu vključevanju ljudi, njihovem povezovanju v socialno mrežo in delu z mladimi, da bodo nadaljevali in končali šolanje ter se uspešno vključili na trg dela.</p> <p>Posebno skrb bo treba nameniti vsem vrstam odvisnosti ter pripraviti in izvajati programe za družbeno povezovanje izločenih družbenih skupin.</p> <p>Pomurska regija lahko pomeni zalogo hrane v Sloveniji v primeru motenj v oskrbi.</p>
---	--	--

<p><u>Demografske spremembe</u></p> <p>Demografske spremembe v regiji so povzročile negativno rast prebivalstva, kar bo še naprej vplivalo na razvoj. Predvsem bo treba poskrbeti za vključevanje večjega deleža mladih v izobraževanje in povečati njihovo uspešnost pri dokončanju študija, da bi tako dosegli večji delež aktivnega izobraženega prebivalstva in s tem dovolj veliko kritično maso ljudi za inovativno delovanje regije. Gradnja avtoceste ima tudi nasprotno posledice od želenih. Namesto povečanja zaposlovanja v regiji ga lahko tudi zmanjšuje. Zagotoviti bo treba možnost za zaposlovanje visoko izobraženega kadra iz regije ter privabljanje strokovnjakov iz drugih delov Slovenije in tujine.</p>	<p><u>Razvoj in uporaba tehnologij</u></p> <p>Tehnološke preskoke je mogoče doseči na dva načina, z nakupom tehnologij ali njihovim razvojem. Odpiranje tehnoloških platform je treba jasno povezati z razvojnimi jedri v večjih središčih, v katerih tehnologije tudi kupujejo in imajo s tem boljše povezave s trgi. V Pomurski regiji je treba razmišljati o dopolnjevanju drugih grozdov in tehnoloških platform ter manj o razvoju celotnega tehnološkega cikla, saj za to zdaj ni dovolj tehnologij, sredstev in znanja. V prihodnje se bo Pomurska regija specializirala in dopolnjevala, takrat pa bo spet lahko dosegla tehnološko raven, ki jo je nekoč s tekstilno panogo že imela.</p>	<p><u>Delovanje sistemov in institucij</u></p> <p>Institucije razvoja in institucije oblasti bodo morale podpreti delovanje razvojnih središč, državnih in mednarodnih ter razširiti povezovanje z njimi. Sodelovanje pri projektih, pri katerih bo regija sodelovala s svojim znanjem in sredstvi, bo moralo biti odprto in pristno, pa tudi sama bo morala dopuščati vstopanje drugih na svoje območje. Regionalno povezovanje v Pomurju bo moralo preseči lokalne meje in začeti delovati globalno z razumevanjem regije kot majhnega mozaika Evrope. Pri tem se ne sme pozabiti spodbuden pomen regionalne identitete Pomurske regije, v kateri se bo lahko družba prepoznavala na pozitiven način.</p>
--	---	--

4. RAZVOJNI OKVIR PROGRAMA

4.1 Strategija

Glede na stanje v regiji je mogoče razumeti, da dosedanji načini delovanja razvojnih politik v regiji niso bili dovolj učinkoviti. Delovanje ministrstev je bilo nepovezano, endogena regionalna politika, ki je regiji puščala praktično vso razvojno pobudo, pa je tudi izkazala nekatere pomanjkljivosti. Šibke regionalne institucije niso bile sposobne povezati razpršenih regionalnih interesov in divergentnega državnega centralizma. Finančna in gospodarska kriza je samo jasno pokazala tisto, kar je bilo do takrat prikrito.

Pomurska regija mora iz posledic krize pridobiti največ kar je mogoče, ni dovolj da se zadovolji le s trenutnim reševanjem težav in krize. Takoj je treba iskati dolgoročne rešitve, ki bodo ustrezale ne le regionalnim značilnostim ampak bodo primerne tudi z vidika globalnih izzivov, ki jih napovedujejo svetovni inštituti in strategii. Projekti, ki jih bomo snovali, bodo odgovarjali tudi na vprašanja podnebnih sprememb in njihovih posledic, razporeditve in uporabe naravnih virov, varnosti in vključenosti družbe v odločanje itd. Zanimajo nas demografske spremembe, razvoj in uporaba tehnologij ter delovanje sistemov in institucij.

Potrebno bo pripraviti projekte za prihodnost. Okrepile se bodo institucije regionalnega menedžmenta in razvojna platforma regije nasploh. Podlaga za odločanje bo učinkovitost rešitev, pa tudi njihova trajnost in ustreznost za regijo in njene izzive. Priprava projektov je poslanstvo regionalne razvojne agencije, ki bo postala regionalno vozlišče zamisli, znanja, dobre volje ter bo iskala rešitve z sodobnimi in inovativnimi podjetniki, projekti in posamezniki. Pripraviti bo potrebno velike projekte, ki bodo usmerjeni v zaposlovanje in razvoj novih izdelkov. Nekateri bodo usmerjeni v podporno okolje za razvoj podjetništva, drugi bodo povsem podjetniško-poslovni in bodo izvedeni skupaj z zasebnimi partnerji. Pravilo določanja projektov je ustreznost, inovativnost, izvedljivost, število novih delovnih mest in trajnost.

Posebej bo treba poskrbeti za razvoj socialne mreže Pomurske regije, ki bo skrbela za vključevanje različnih družbenih skupin in posameznikov. Pomurska regija bo delovala za vse družbene skupine in jih vključevala v delovanje družbe. Načrtovanje regionalnega razvoja, varovanje narave in okolja, urejanje sosesk, obnova urbanih in vaških središč itd. pa so področja kjer so te skupine še posebej zaželeni.

S Programom POMURJE želi vlada spodbuditi ustvarjalne razvojne dejavnike v Pomurski regiji ter tako razgibati regijo in prispevati k produktivni uporabi razvojnih virov. S programom se želita spodbuditi priprava in izvajanje predvsem gospodarskih projektov in sicer:

- *podpreti širitev zmogljivosti obstoječih gospodarskih dejavnikov v regiji;*
- *spodbuditi odpiranje novih podjetij;*
- *s proaktivno promocijo regije pospešiti neposredno investiranje in ustanavljanje podjetij iz drugih regij in tujine.*

Z razvojem podpornega okolja za podjetništvo bosta podprta ustvarjanje novih delovnih mest in razvoj podjetij zaposlovalcev. Sodobne oblike zaposlovanja kot sta socialno podjetništvo in zadružništvo bodo lahko dopolnitev zaposlitvam v gospodarskih družbah, ki bodo temeljile na novih izdelkih in javnih tržnih ciljih.

Privabljanje novih investorjev zahteva korenite organizacijske spremembe. Ustvarjale se bodo razmere, ki bodo zanimive za vlaganje v nova visokotehnološka spin-off podjetja, ki potrebujejo visoko izobražen kader. S tem bo zagotovljen prehod od »bega možganov« k »dotoku možganov«. Pomurska regija mora postati zanimiva za nove investitorje zaradi enostavnih postopkov ustanovitve podjetja in zagona proizvodnje (ki poleg enostavnega in hitrega postopka ureditve formalnosti pri registraciji podjetja, najemu/nakupi proizvodnih objektov, vključuje tudi pridobivanje dovoljenj za prebivanje, možnosti nastanitve itd.). Privlačna lokacija za gospodarjenje lahko postane tudi zaradi

novega inovativnega pristopa pri zagotavljanju vrhunskih strokovnjakov, ki jih potrebuje novo visokotehnološko podjetje. Ustvarjanje takih razmer bo temeljna naloga regionalne razvojne agencije.

Nujno bo potrebno povezati delovanje šolskega sistema na srednji in višjih ravneh s podjetniškim inkubatorjem, drugimi šolami in podjetji ter drugačnim razmišljanjem, kar bo na splošno povečalo zanimivost izobraževanja in dalo konkretnjša znamenja mladim, kam naj se usmerijo. Izvajali se bodo zunajšolski programi vključevanja mladih in malo manj mladih v družbeno življenje, kar bo povečalo vključenost ljudi v družbo. Programi bodo usmerjeni v razvojno načrtovanje regije, lokalne skupnosti, »kjer živim« in javno varnost, ki bo v ljudeh vzbujala občutek varnosti in pripadnosti.

Na področju raziskav in razvoja je Pomurska regija manj razvita in zato ranljivejša pokrajina, ki potrebuje:

- vrhunsko, praktično usposabljanje kompetentnih raziskovalcev in razvojnikov, ki so sposobni sami organizirati raziskovalno/razvojno delo in usposabljanje ljudi, ki znajo povezovati, organizirati, predvsem pa prijavljati, pridobivati in voditi državne in mednarodne projekte;
- večjo podporo redkih raziskovalcev in razvojnikov iz Pomurske regije, ki bodo lahko sproti in redno poskrbeli za kakovostne demografske študije, znali izdelati konkretne razvojne scenarije in prepoznati niše v posameznih dejavnostih (turizem, socialno podjetništvo, promocija, razvoj kadrov ...).

Okolje v Pomurski regiji in Sloveniji nasploh bo postalo naklonjeno inovacijam. Razvoj človeških virov bo usmerjen v spremembe kulture, predvsem podjetniške kulture. Poudarek je sicer na tehnološko - gospodarskih inovacijah, vendar prikazanih 6 globalnih razvojnih izzivov zahteva tudi spodbuditev ne tehnoloških inovacij na področju okolja (okoljske inovacije), kulture in družbe v celoti (socialne inovacije). Tudi tovrstne inovacije namreč prinašajo številna delovna mesta in so podlaga za razvoj raznovrstne turistične ponudbe v regiji.

Pri uspešnem endogenem razvoju regije imajo pomembno vlogo razpoložljivi naravni in družbeni viri. Pri tem sta ključni dinamika lokalnih in regionalnih razvojnih jeder ter njihova vpetost v širše socialno-kulturno okolje. Ta na eni strani vključuje podjetniško - tehnološko inovativno jedro, sestavljeno iz raziskovalcev in drugih strokovnjakov na področju raziskovanja in razvoja (inženirji, oblikovalci, informatiki), podjetnikov in menedžerjev. Pri tem sta zlasti pomembni sodelovanje med njimi in njihovo povezovanje v neformalna socialna omrežja, ki imajo za cilj ustanovitev novih podjetij ali pa so jih celo že ustanovili. Na drugi strani pa so pomembna civilnodružbena razvojna jedra, ki izhajajo iz civilnih pobud na lokalni ravni ali pa gre za bolj organizirane skupine v okviru nevladnih organizacij ali združenj, ki so po navadi sestavljena iz strokovnjakov in zainteresiranih, aktivnih državljanov. Ta jedra lahko pripomorejo k porajanju novih zamisli in inovacij. Za uspešen razvoj v regiji so pomembni zadostna koncentracija razvojnih jeder v prostoru, njihovi vzorci delovanja in mreženja.

4.2 Ključne razvojne priložnosti

Program POMURJE temelji na ustvarjanju razmer za gospodarsko rast v Pomurju s poudarkom na zagotavljanju boljših življenjskih možnosti in trajnostnega razvoja. Temeljna programska strategija se bo prednostno izvajala v sklopu dolgoročnih primerjalnih prednosti, kot so:

- geotermalna energija in drugi obnovljivi viri,
- agroživilstvo in razvoj podeželja,
- turizem.

Kot naravno danost, ki bi jo bilo treba izkoristiti, je treba poudariti tudi samo geostrateško lego Pomurja glede na ustvarjene - in tudi potencialne - prometne povezave. To je njegova primerjalna prednost pri vzpostavitvi logistično - distribucijskih centrov. Za Pomursko regijo sta zato pomembna spodbujanje prometne in informacijske dostopnosti ter razvoj logistike v razvojnih središčih in vozliščih prometnih osi v Pomurju.

Geotermalna energija in drugi obnovljivi viri energije

Energetska samostojnost regije ob prilagoditvi obstoječih objektov in novogradnji je dolgoročna usmeritev. To pomeni pritegnitev delovnega prebivalstva regije, predvsem podjetij in obrtnikov s področja gradbeništva ter razvoj znanja s področij, ki jih zajema sklop predvidenih dejavnosti. Podprti bodo projekti s področja energetske varčnosti, ki omogočajo prehod v energetske samostojno regijo.

Obnovljivi viri energije so pomemben vir primarne energije v Sloveniji, povečevanje njihovega deleža pa ena od prednostnih nalog energetske in okoljske politike države. Ob upoštevanju, da se okoli 70 % celotne primarne energije za potrebe Slovenije uvozi, imajo obnovljivi viri energije ugodne socialne in okoljske učinke, hkrati pa so tudi pomembna nacionalna strateška zaloga energije.

V regiji je nekaj geotermalnih in drugih obnovljivih virov energije, ki do zdaj niso bili dovolj izrabljeni. Pri tem je mogoče pripraviti projekte, s katerimi bi povečali pridobivanje energije iz obnovljivih virov, razvijati nove tehnologije, spodbuditi prenos dobrih praks in konceptov; npr. rabo obnovljivih virov energije v javnem prevozu in skrb za učinkovitejšo rabo energije.

Agroživilstvo in razvoj podeželja

V nekaterih predelih Pomurske regije je kmetijstvo še vedno temelj gospodarstva in pomeni za podeželje precejšen razvojni potencial. Z medsektorskim povezovanjem in sodelovanjem z obrtniki, trgovino, turizmom, živilsko industrijo itd., je mogoče podeželje razvijati še naprej. Na podeželju, kjer je glavna dejavnost kmetijska pridelava in predelava hrane, lahko svojo konkurenčnost povečajo z razvojem inovativnih rešitev, za razvoj turizma na kmetijah in drugih oblik podeželskega turizma ter bio pridelavo, pa tudi z ustvarjanjem novih izdelkov visoke kakovosti.

Pridelava, predelava in ponudba agroživilskih proizvodov regije se lahko ekonomsko najuspešneje uveljavi na trgu, neposredno preko turističnih gostinskih in hotelskih podjetij (kulinarična turistična ponudba regije), saj odpade posrednik, to je trgovina. Da bi tovrstna povezanost med različnimi proizvajalci polproizvodov, potrebnih za končni in celovit turistični proizvod, zaživela, bi morale biti uvedene t.i. dobaviteljske verige, ki omogočajo stalno dobavo potrebnih kakovostnih živil iz lokalnega (regionalnega) okolja za turistični gostinsko - hotelski sektor.

V Sloveniji pridelujemo ekološko zelenjavo na približno 115 ha pridelovalnih površin, od tega je od 60 do 70 ha površin v obdelavi tržno usmerjenih pridelovalcev in se iz leta v leto povečuje. V prometu z ekološkimi žvili zavzema slovenska zelenjava, kljub povpraševanju slovenskih potrošnikov, zanemarljiv delež zaradi majhnega obsega pridelave. Ciljno usmerjena in organizirana ekološka pridelava (in predelava) vrtnin je zato tržna priložnost, ki kot taka pomeni potencialni vir zaslužka pomurskih kmetovalcev.

Vrtnine iz Pomurja so razvojna priložnost za klasično in ekološko pridelavo vrtnin. Pri projektih klasične pridelave gre za vzpostavitev intenzivne pridelave zelenjave s pripadajočim skladiščno - logističnim centrom za oskrbo trga Slovenije in regionalnega trga Evropske unije. Prednostni projekti bodo usmerjeni k vzpostavitvi kratkih prehranskih verig za zadovoljevanje potreb končnih potrošnikov in k zagotavljanju zadostnih količin ekološko pridelane zelenjave za zadovoljitev povečanega povpraševanja javnega sektorja po ekološko pridelani zelenjavi zaradi spremenjene zakonodaje (subvencioniranje obrokov).

Sadjarstvo. Vstop Slovenije v Evropsko unijo je sadjarjem omogočil povezovanje v organizacije pridelovalcev po predpisih, ki urejajo skupni trg sadja in zelenjave. Žal omenjeni model organiziranja ni zaživel. Tako Slovenija danes za visoko razvitiimi sadjarskimi državami zaostaja na več področjih pridelave. Zaradi tega se podpirata dobra organiziranost slovenskih sadjarjev pri prodaji in enoten nastop na trgu. Sadjarsko stroko je treba združiti v okviru sistema Kmetijsko gozdarske zbornice

Slovenije in oblikovati močno jedro, ki bo določilo merila za oceno dela sadjarske panoge. Za dvig količine in kakovosti sta potrebna znanje in učinkovita strokovna pomoč.

Zeliščarstvo. Pridelava zelišč v Sloveniji je skromna, saj so se po podatkih SURS v letu 2007 začimbe, dišavnice in zdravilna zelišča pridelovala le na 17 ha (37 kmetijskih gospodarstev). Trenutno se v Sloveniji v večjem obsegu pridelujeta ameriški slamnik, pri katerem je potreben takojšen odvoz k večjemu slovenskemu odjemalcu, in rožmarin, ki se praktično v celoti izvozi na tuje trge. Pridelava in predelava zelišč ponujata veliko razvojnih možnosti, saj so zelišča zanimiva z več vidikov (prehrana, učinkovine, zdravstvo, barvila, ...).

Predivnice. Spodbujal se bo tudi razvoj pridelave in predelave - v Pomurski regiji nekoč domačih - predivnic, kot sta lan in konoplja, ter z njima povezanih visokokakovostnih izdelkov z visoko dodano vrednostjo. Največ ju uporabljajo v avtomobilski industriji in gradbeništvu, seme pa v prehrani. V Sloveniji po letu 2004, ko so bila rešena pravna vprašanja, se vsako leto poseje nekaj več konoplje. Na žalost se vse površine ne požanjejo zaradi tehničnih zapletov. Tradicionalna kmetijska tehnika ni primerna za kakovostno spravilo. Industrijska konoplja je med cvetenjem zelo zanimiva surovina za eterično olje, uporabno v kozmetiki in prehrani. Zadnja spoznanja tudi potrjujejo, da je CBD, ki je namesto THC v industrijski konoplji, zelo uporaben v farmacevtski industriji. V Evropski uniji poteka že kar nekaj projektov, ki to preučujejo. Vse to je seveda zelo zanimivo tudi za Pomursko regijo. Ker pri tem ne gre za ustaljene izdelke, je tu velika priložnost za inovacije. Pri tem se bo spodbujalo povezovanje proizvajalcev na tem področju s farmacevtskimi podjetji.

Regionalna kulinarika in hrana s poreklom. Proizvajalce regionalnih živil višje kakovosti je mogoče povezati in vzpostaviti integrirano proizvodno predelovalno verigo za oskrbo turističnih ponudnikov in javnih ustanov v regiji. Za skupne potrebe vseh shem bi bil lahko vzpostavljen osrednji obrat za predelavo, embaliranje in distribucijo regionalnih živil, ki bi omogočal racionalno uporabo različnih tehnologij (zamrzovanje, sušenje, pasteriziranje) in celovito oskrbo večjih naročnikov (predpriprava, pakiranje, dostava). Večjo prepoznavnost bi bilo mogoče doseči z uvajanjem tržnih znamk, kot je na primer kolektivna tržna znamka Kakovost –Q –Quality KRAJINSKI PARK GORIČKO, ki pomeni oznako kakovosti živil, izdelkov domače in umetne obrti, gostinsko-turističnih, kulturno-informativnih ter drugih javnih in zasebnih storitev, tudi na območju varovane narave in kulturne krajine v Krajinskem parku Goričko. Enotne tržne znamke zahtevajo oblikovanje t. i. tržnih (prodajnih) verig ponudnikov izdelkov in storitev, skladnih s standardi kakovosti.

Pridelovanje in predelovanje funkcionalne hrane. V kmetijstvu se v svetu odpira nova tržna niša pridelovanja in predelovanja tako imenovane »funkcionalne hrane«, saj to postaja pomembna tehnološka prednost, pri čemer pa sta slabost Pomurske regije majhnost in razdrobljenost. Pridelovanje in predelovanje funkcionalne hrane zahteva namreč »vrtnarsko-toplogredni pristop«. Zaradi geotermalnih virov ima Pomurska regija v tej tržni niši z visoko dodano vrednostjo zelo velike možnosti. Integralna dejavnost, ki bo povezala kmetijstvo in turizem, je tehnologija oz. reologija bio in sintetičnih polimernih materialov, pri čemer se »bio del« nanaša na predelavo funkcionalne hrane, »sintetični del« pa na pakiranje hrane in proizvodnjo medicinske potrošne opreme, potrebne pri izdelkih in storitvah, povezanih s turizmom zdravja in dobrega počutja.

Turizem

Pomurska regija je skoraj enako oddaljena od štirih glavnih mest (Ljubljana, Budimpešta, Dunaj in Zagreb), kar zaradi dostopnosti ter kulturnih in naravnih danosti ponuja priložnosti za razvoj turizma. Dostopnost turizma v Pomurski regiji pomeni predvsem ustrezno raznolikost prometne dostopnosti, ki bo omogočila uporabo naravnih in kulturnih zmogljivosti za razvoj turizma v regiji.

Razmeroma razvitemu turizmu v Pomurski regiji, ki temelji na geotermalni in zdravilni vodi, bi se morala zaradi večje konkurenčnosti, pridružiti lokalna podjetniška dejavnost za razvoj novih in inovativnih turističnih proizvodov in storitev, ki bi ustvarjale nova delovna mesta. Zdravilišča in termalna kopališča bi morala tesneje sodelovati pri razvojnih pobudah drugih sektorjev in z

najrazličnejšimi preostalimi deležniki turizma v svojem okolju. Razpoložljivost termalno-zdravilne vode in turistična infrastruktura omogočata nadgradnjo v medicinskem/zdravstvenem turizmu.

Pomurska regija ima, kot obmejna regija, precejšnje možnosti za razvoj čezmejnih proizvodov in turističnih storitev, ki lahko pomenijo njeno dodatno konkurenčnost in prepoznavnost. Velik potencial in podlago za čezmejne oblike turizma pomeni naravni park treh dežel Goričko – Raab - Órség. Naravna zaščitena območja treh dežel dajejo možnosti za oblikovanje in razvoj posebnih območij turizma, narave, izobraževanja, ustvarjalnosti, raziskovanja ter rekreacije na tem velikem, zemljepisno, etnološko, zgodovinsko in biotsko (značilno živalstvo in rastlinstvo) posebnem predelu Evrope. Predvsem etnološko zgodovinski potencial je podlaga za razvoj najrazličnejših vrst kulturnega turizma, ki je velika tržna niša pomurskega turizma. Značilnosti kulture bivanja in življenja v tem okolju, povezane s tradicionalnim obrtniškim znanjem in znanjem umetnostne obrti, so dodatna priložnost za razvoj in ohranitev podjetniških in obrtniških dejavnosti (lončarstvo, izdelava tekstilnih izdelkov, izdelkov iz lesa, kamna in drugega naravnega materiala). Ti izdelki so podlaga za t. i. spominkarstvo (izdelovanje spominkov in trgovino z njimi) v turizmu. Ob gostinskih in nastanitvenih storitvah pomeni dejavnost spominkarstva tretji najpomembnejši steber turizma vsakega turističnega kraja.

Pomurska regija je predvsem podeželska regija, zato je spodbuditev kakovosti, pestrosti in inovativnosti najrazličnejših oblik turizma na podeželju najbolj smiselna. Ključne nosilke turistične ponudbe podeželja ostajajo turistične kmetije, ki turistične storitve opravljajo večinoma kot dopolnilno dejavnost. Za spodbuditev širše podjetniške turistične pobude na podeželju in s turizmom neposredno povezanih podjetniških dejavnosti (obrt, trgovina, turistična agencijska dejavnost, turistično vodenje in razvoj proizvodov, storitve promocije, izobraževanja in usposabljanja, storitve kulture, informacijskih tehnologij, ekološke storitve, storitve rekreacije itd.), bi bilo smiselno čim bolj uporabljati predvsem finančne vire iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije 2014–2020. Le ustrezen razmah turističnega mikro in malega podjetništva na podeželju, lahko ustvarja posebne, visokokakovostne in tržno vzdržne turistične proizvode in storitve na podeželju. Pomurska regija, kot turistična destinacija, zahteva oblikovanje celovite razvojne sheme s poenotenimi ukrepi, ki bodo vključevali vse sektorje, ki vplivajo na turizem. Tak razvojni pristop je podlaga za razvoj ciljno usmerjenega turističnega in s turizmom povezanega podjetništva, javnih turističnih storitev in dobrin, turistične infrastrukture, razvoj ustreznih kadrov za opravljanje storitev in ustvarjanje turističnih proizvodov. Učinki in rezultati tako zastavljenega razvoja turizma v Pomurski regiji, z njegovo zadovoljivo in kakovostno turistično ponudbo, so lahko podlaga za končni cilj, to je enotna tržna znamka pomurskega turizma oziroma Pomurske regije kot turistične destinacije.

4.3. Skladnost z regionalnim razvojnim programom in drugimi programi

Regionalni razvojni program Pomurske regije 2007–2013 (v nadaljnjem besedilu: RRP Pomurja 2007-2013), na katerem temelji Program POMURJE, je imel za cilj doseči ustvarjalno gospodarstvo, izobraženo, podjetno in prilagodljivo delovno silo, razvoj partnerstev in zdravega okolja za prebivalce regije.

Program se je umeščal v tri prednostne naloge RRP Pomurja 2007–2013, pomeni pa povezan in soodvisen sklop instrumentov, ki lahko skupaj zagotovijo podporo nosilnim podjetniškimi projektom za prestrukturiranje Pomurske regije, v smer njenih dolgoročnih primerjalnih prednosti.

Analiza izvajanja RRP Pomurja 2007–2013 kaže, da Pomurje ni naredilo razvojnega napredka, saj večina kazalnikov ne dosega zastavljenih strateških ciljev. Regionalni BDP še zmeraj zaostaja za 17 odstotnih točk od slovenskega povprečja, pomurske gospodarske družbe dosegajo 75 odstotne točke povprečne slovenske neto dodane vrednosti, povprečna bruto plača je za 13% manjša od povprečne slovenske bruto plače, stopnja registrirane brezposelnosti je najvišja prav v Pomurski regiji.

V programskem obdobju 2007–2013 je bilo črpanje evropskih sredstev izrazito nesorazmerno, tako po

upravičencih, kot po področjih vlaganj. Več kot polovico vseh dodeljenih sredstev so pridobile javne institucije (občine in druge državne institucije), relativno malo sredstev pa je bilo vloženih v podjetja in v fizične osebe (29%). Nesorazmernost se izkazuje tudi glede področij vlaganj, saj je bila več kot polovica vseh dodeljenih sredstev vložena v izgradnjo primarne razvojne infrastrukture, predvsem prometne in okoljske. Spodbujanje podjetništva in razvoj človeških virov sta bili najbolj zastopljena področja, saj jima je bilo skupno dodeljeno približno 6% vseh dodeljenih sredstev (nacionalna in EU sredstva).

Z uspešnim črpanjem evropskih sredstev se je posodobila in uredila ključna okoljska in prometna infrastruktura v regiji. Večjega razvojnega napredka v regiji ni zaznati, vendar vlaganja in investicije pomenijo dobro osnovo za nadaljnji razvoj regije.

Program POMURJE 2017 je skladen tudi s sprejetim Regionalnim razvojnim programom Pomurske regije 2014–2020 (v nadaljevanju: RRP Pomurja 2014–2020), ki opredeljuje vizijo skupnega razvoja, ki je: »Pomurje bo re(j)dno dobra slovenska pokrajina«. Tako bo leta 2020 Pomurje pokrajina, ki svojim prebivalcem in obiskovalcem s trajnostnim razvojem zagotavlja sonaravno bivanje z okoljem, visoko kakovost življenja in celosten razvoj lastnih potencialov. Razvojna specializacija regije predstavlja način osredotočenja in aktiviranja regijskega potenciala, ki omogoča razvojno prestrukturiranje regije v smeri njenih dolgoročnih primerjalnih prednostih, v trajnostnih, integriranih in inovativnih rešitvah na področju prehrane in turizma. Programi in ukrepi bodo tako usmerjeni v podporo razvoju produktov in storitev, vezanih na proizvodnjo, predelavo in uporabo hrane ter na razvoj trajnostnih turističnih produktov in storitev, tudi na način spodbujanja tehnoloških in netehnoloških inovacij, ki bodo osnovane na edinstvenih razlikovalnih prednostih in trajnostnem pozicioniranju regije.

Program POMURJE 2017 se umešča v štiri razvojne prioritete RRP 2014–2020, in sicer: (1) konkurenčno in zeleno gospodarstvo, (2) znanje, tolerantnost in zdravje, (3) zeleno življenjsko okolje in učinkovita raba virov in (4) trajnostni razvoj podeželja, zlasti na področjih, ki pomenijo dolgoročne primerjalne prednosti Pomurske regije.

Po Zakonu o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja je regionalni razvoj skupna odgovornost občin in države. Občine so organizirane v Svetu regije. Člani sveta so župani vseh občin v regiji. Partnerstvo na ravni regije se uresničuje v okviru Razvojnega sveta regije, v katerem sodelujejo predstavniki občin, gospodarstva in nevladnega sektorja. Država pa večinoma uveljavlja svoje interese prek ministrstev (večkrat tudi nepovezano) in usklajuje razvojne pobude prek ministrstva.

5. CILJI, KAZALNIKI IN NAČELA IZVAJANJA PROGRAMA

Strateški cilj Programa POMURJE 2017 je spodbuditi gospodarske in druge družbene dejavnike za izkoriščanje razvojnih priložnosti in primerjalnih prednosti ter tako razgibati regijo.

To se želi doseči s privabljanjem tujih in domačih investicij ter spodbujanjem razvoja človeškega kapitala v smislu kvalitativne nadgradnje obstoječe delovne sile. Ta naj bi prešla iz strukturne brezposelnosti in bila z dokvalifikacijami sposobna pridobiti dovolj znanja, da bo konkurenčna za nova in obstoječa delovna mesta v regiji. Človeški kapital je pri tem razumljen kot sposobnost delovne sile in družbe za inovatorstvo ter za sprejemanje in dojemanje novih tehnologij in inovacij pri proizvodnji blaga in storitev.

Pri soočanju z globalnimi razvojnimi izzivi si bomo prizadevali za doseganje teh **operativnih ciljev**:

- ustvarjanje novih delovnih mest in ohranjanje obstoječih,
- dvig dodane vrednosti na zaposlenega v regiji in
- prizadevanje za razvojno prestrukturiranje tradicionalnih panog.

Za razvoj Pomurske regije so pomembne inovacije na več področjih gospodarskih dejavnosti, z vidika trajnostnega razvoja na primer, je to socialno podjetništvo, ali pa sanacija ter preprečevanje razvrednotenja okolja, naravnih nesreč in ohranjanje zavarovanih območij s sonaravnimi razvojnimi projekti. Več dobro izvedenih projektov s podobnimi cilji pripomore k napredku v družbi, ki je potreben za miselni preskok, da družba sprejme in povzame razvojne perspektive regije v svoj koncept delovanja. Dosedanje študije potrjujejo, da je za to potrebnih najmanj deset let, zato je treba pri razvoju Pomurske regije načrtovati manj ciljev, ki pa so ključni za spodbujanje specializacije in konkurenčnosti regije.

Doseganje ciljev je treba spremljati s kvantificiranimi kazalniki za spremljanje izvajanja razvojnega programa regije.

Cilj Programa je, da:

- se s kombinacijo različnih instrumentov ublažijo posledice finančne in gospodarske krize in
- se v osmih letih od 2010 do konca leta 2017 neposredno ustvari 1.000 novih delovnih mest.

Glede na to, da se izvajanje Programa s spremembo zakona podaljšuje za dve leti, ker s Programom do konca leta 2015, regiji Pomurje ni bilo dodeljenih vseh 33 mio evrov (kar določa Zakon o razvojni podpori Pomurski regiji), se v Programu 2017 ohranijo isti cilji.

Na podlagi izvajanja podobnih programov za razvoj podjetništva v Posočju in Zasavju se ocenjuje, da vsako neposredno ustvarjeno novo delovno mesto v okolju ustvari še dve do tri dodatni novi delovni mesti.

Preglednica: Kazalniki programa

INSTRUMENTI	Kazalniki (U) učinka, (R) rezultata, (V) vpliva	Izhodišče	Cilj 2017
1. spodbujanje investicij podjetij in ustvarjanje novih delovnih mest	(U) število gospodarskih subjektov, vključenih v sofinancirane projekte	0	150
	(R) število na novo ustvarjenih delovnih mest v podjetjih v katera so bila vložena javna sredstva	0	430
	(V) zmanjšanje zaostanka neto dodane vrednosti na zaposlenega za slovenskim povprečjem	30,2 % (2008)	zmanjšanje
2. spodbujanje razvoja človeških virov	(U) število oseb vključenih v razvojne projekte podjetij	0	25
	(U) število mladih, vključenih v projektno delo (U) število podjetniških projektov	0 0	120 20
	(V) zmanjšanje zaostanka bruto plače glede na slovensko povprečje na zaposlenega	20,2 % (2008)	zmanjšanje
3. spodbujanje socialnega podjetništva	(U) povečanje števila podjetij, vključenih v programe socialnega podjetništva na podlagi programa	0	povečanje
	(R) povečanje števila zaposlenih v programih socialnega podjetništva na podlagi programa	0	15
4. promocija regije, da bi privabili tuje in domače investicije	(R) število novih naložb v regijo	0	10*
	(V) število ustvarjenih zaposlitev	0	550*
5. podpora pri pripravi in izvajanju razvojnih projektov v regiji	(U) število pripravljenih projektov	0	1

*Opomba: Če bo podjetje izkoristilo ugodnosti iz 1. instrumenta, se dosežena vrednost kazalnika prišteje k vrednosti kazalnika pri prvem instrumentu.

Načela programa

Glede na globalne razvojne izzive kot so konkurenčnost, inovacije in trajnost, je Program POMURJE 2017 zamišljen kot način spodbujanja primerjalnih prednosti in uporabe potencialov regije. Z operativnega vidika je predvsem namenjen podpori pri izkoriščanju priložnosti v regiji (dosegljivi prispevki h konkurenčnosti, povečanju znanja, prepoznavnosti in trajnosti).

Trajnostni razvoj (gospodarski, družbeni in okoljski) je eno od splošnih načel pri razvoju in izboru projektov v okviru izvedbe Programa POMURJE 2017.

Med ključne dejavnike razvoja Pomurske regije lahko štejemo tudi **inovativnost**. Regionalni inovacijski sistemi postajajo v mednarodno povezanem mrežnem gospodarstvu vse pomembnejši. Zmanjšuje se pomen državnih meja, držav in nacionalnih gospodarstev, odločilni pa postajajo aglomeracije, industrije, grozdi in mreže. Jasno je izražena potreba po odkrivanju novih poti, novega inštrumentarija in orodij, novih proizvodov, postopkov in tudi novih partnerjev. Inovacije je treba vključiti v prenavo in nadgradnjo obstoječih rešitev ter uporabo dobrih praks predvsem na področju trženja, razvoja in povečevanja kakovosti proizvodnje in proizvodov. Pogosto gredo z roko v roki z aktivnostmi za razvoj človeških virov.

Partnerstvo med teritorialnimi ravni ter javnim in zasebnim sektorjem pri določanju in uresničevanju razvojnih ciljev. Z mreženjem se vzpostavijo strukture za sodelovanje med različnimi akterji z različnimi pogledi, interesi, pričakovanji, dolžnostmi in načeli. Cilj teh struktur je sodelovanje predvsem z redno izmenjavo informacij, izkušenj ter usklajevanjem skupnih strategij in dejavnosti.

Enake možnosti. Pri Programu POMURJE 2017 je treba upoštevati enak položaj moških in žensk ter preprečevati diskriminacijo na podlagi spola, narodnosti, rase ali etničnega porekla, vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti, spolne usmerjenosti ali kakršne koli druge osebne okoliščine. Enake možnosti se bodo zagotavljale z enakim obravnavanjem vseh skupin prebivalstva pri dostopu do zaposlitve, samozaposlitve in poklica, pri dostopu do vseh oblik in vseh ravni karijerne usmeritve in svetovanja ter poklicnega in strokovnega izobraževanja. Prav z vključitvijo enakih možnosti v vse koncepte in aktivnosti bomo dosegli ravnotežje in pravično obravnavo vseh skupin prebivalstva.

6. INSTRUMENTI PROGRAMA POMURJE 2017

Program POMURJE 2017 zajema te instrumente, ki so bili določeni z zakonom:

1. spodbujanje začetnih investicij podjetij in ustvarjanja novih delovnih mest,
2. spodbujanje razvoja človeških virov,
3. spodbujanje socialnega podjetništva,
4. promocija regije, da bi privabili tuje in domače investicije,
5. podpora pri pripravi in izvajanju razvojnih projektov v regiji.

Pet instrumentov Programa pomeni povezano celoto, s katero se želi prispevati k pospešitvi gospodarskih in s tem tudi drugih družbenih dejavnosti v Pomurski regiji. Osrednja instrumenta sta zato spodbujanje začetnih investicij podjetij in ustvarjanje novih delovnih mest ter razvoj človeških virov. Predvsem prvi instrument bo pomenil največjo prepoznavnost uspešnosti izvajanja zakona. Dolgoročno pa bodo prav tako pomembni učinki spodbujanja socialnega podjetništva in aktivnosti za privabljanje investorjev.

6.1. Instrument 1: spodbujanje začetnih investicij podjetij in ustvarjanja novih delovnih mest

V instrument 1 se poleg javnega razpisa spodbujanja začetnih investicij vključujejo tudi sredstva za javni razpis za zagon novoustanovljenih podjetij, mikrokrediti in ugodni razvojni krediti. Skupni znesek obeh sklopov instrumenta v posameznih letih ne sme preseči vsote, ki je navedena v finančni tabeli tega Programa.

Namen instrumenta in cilji:

- spodbujanje začetnih investicij podjetij na območju izvajanja zakona,
- ustvarjanje novih delovnih mest,
- prestrukturiranje gospodarstva regije v smeri dviga neto dodane vrednosti,
- spodbujanje razvoja novih proizvodov in tehnologij, storitev, tehnoloških in ne tehnoloških inovacij,
- popolnjevanje nezasedenega prostora v poslovnih in gospodarskih conah, investicije na degradiranih območjih, varovanih območjih narave, ki so skladni z omejitvami območja ter v opuščenih gospodarskih objektih, ki niso v funkciji.
- spodbude za zagon novoustanovljenih podjetij.

Upravičenci in območje izvajanja:

Upravičenci so vse pravne in fizične osebe, ki se ukvarjajo z gospodarsko dejavnostjo, razen pravnih oseb v javni lasti, in bodo investicijo izvedle na območju izvajanja zakona.

Do pomoči niso upravičeni projekti s področja trgovine in igralništva ter projekti, ki lahko kandidirajo na razpisih Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano iz naslova Programa razvoja podeželja 2014–2020. Mala in srednja podjetja so podjetja, kot jih določa priloga I Uredbe 651/2014/EU.

Način izvajanja instrumenta:

Spodbujanje začetnih investicij in spodbude za zagon novoustanovljenih podjetij se bodo izvajale z javnimi razpisi, po zakonodaji o izvrševanju državnega proračuna.

Spodbude za zagon novoustanovljenih podjetij

Javne razpise za zagon novoustanovljenih podjetij bo izvajal Slovenski podjetniški sklad (SPS). Ob izpolnjevanju programskih in izvedbenih pravil izvajanja evropske kohezijske politike v programskem obdobju 2014–2020 bo lahko za javni razpis sredstva sofinanciranja zagotovila tudi Evropska unija, in sicer iz Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR). Predmet javnega razpisa je sofinanciranje

(subvencije) operacij novoustanovljenih podjetij, delujočih na problemstkih področjih z visoko brezposelnostjo.

Namen razpisa je spodbuditi zagon novoustanovljenih podjetij v problemstkih območjih z visoko brezposelnostjo. S podporo se izboljša poslovanje in realizacija razvojnih potencialov z namenom zniževanja stopnje umrljivosti podjetij v začetnem obdobju poslovanja ter izboljša lastna konkurenčnost na domačih oz. tujih trgih. Zasedujeta se razvoj podprtih podjetij in uspešen prenos idej podjetnih posameznikov in skupin v tržno uspešne podjeme in ustvarjanje novih podjetij s potencialom rasti, s poudarkom na razvoju in komercializaciji proizvodov, procesov in storitev.

Cilji javnega razpisa so:

- zmanjšanje razvojnega zaostanka v problemstkih območjih z visoko brezposelnostjo,
- nova delovna mesta in zaposlovanje,
- zagon novih podjetij.

Predvidena višina nepovratnih sredstev po razpisu znaša do 400.000 EUR za leto 2016 in do 400.000 EUR za leto 2017, pri čemer bo okvirna višina sofinanciranja za upravičenca znašala do največ 20.000 EUR letno (ob zagotavljanju primerljivosti višine podpor za podobne namene).

Spodbujanje začetnih investicij

Javni razpisi za spodbujanje začetnih investicij bodo izvedeni v treh vsebinskih sklopih:

- *sofinanciranje večjih investicijskih projektov*, v višini od 500.001 EUR do 1.500.000 EUR
- *sofinanciranje večjih začetnih investicij*, v višini od 50.001 EUR do 800.000 EUR, *v podjetjih, ki ustvarjajo nova delovna mesta in*
- *sofinanciranje manjših začetnih investicij v podjetjih*, v višini od 10.001 EUR do 50.000 EUR.

Javne razpise bo izvajalo ministrstvo v sodelovanju z Regionalno razvojno agencijo za Pomurje (v nadaljevanju: RRA) po pogodbi o izvajanju zakona in/ali drugimi ministrstvi oziroma izvajalskimi institucijami. Pomoč se dodeli ob zagotovitvi ustreznega zavarovanja. Ministrstvo bo sredstva dodeljeval v skladu z Uredbo dodeljevanju regionalnih državnih pomoči ter načinu uveljavljanja regionalne spodbude za zaposlovanje ter davčnih olajšav za zaposlovanje in investiranje (Uradni list RS, št 93/14) in regionalno shemo državnih pomoči (št. sheme: BE02-2399245-2014).

Pomoč se lahko dodeli za sofinanciranje začetnih naložb v osnovna opredmetena in neopredmetena sredstva pri:

- *vzpostavitvi novega obrata,*
- *širitvi obstoječega obrata,*
- *diverzifikaciji izdelkov obrata z novimi dodatnimi izdelki,*
- *bistveni spremembi proizvodnega procesa v obstoječem obratu.*

Opredmetena osnovna sredstva so zemljišča, zgradbe, oprema in stroji. Neopredmetena osnovna sredstva so prenos tehnologije z nakupom patentov, licenc, know - howa ali nepatentiranega tehničnega znanja. Neposreden nakup premoženja podjetja, ki je prenehalo poslovati ali bi prenehalo poslovati, če ne bi bilo prodano, se šteje kot začetna naložba, če je podjetje kupil neodvisen kupec. Pri nakupu podjetja se šteje kot začetna naložba strošek nakupa osnovnih sredstev podjetja, če so kupljena od tretje osebe po tržnih pogojih. Nakup delnic ali deleža podjetja se ne šteje kot začetna naložba.

Najvišja dovoljena stopnja državne pomoči lahko znaša do 25 odstotkov upravičenih stroškov naložb ali stroškov ustvarjenih delovnih mest povezanih z investicijo za velika podjetja, izraženo v bruto ekvivalentu dotacije, ne glede na to iz katerih javnih virov je pomoč dodeljena. Za srednja podjetja se

tako določena zgornja meja lahko poveča za 10 odstotnih točk in za mala podjetja 20 odstotnih točk, razen za podjetja, ki poslujejo v sektorju transporta.

Projekti so lahko večletni. Sredstva, ki so odobrena za tekoče leto, morajo biti porabljena v tekočem letu.

Za sofinanciranje večjih začetnih investicij v podjetjih, ki ustvarjajo nova delovna mesta, se lahko nepovratna sredstva dodelijo kot:

- *subvencija za začetno investicijo*
- *subvencija obrestne mere za kredit za začetno investicijo.*

Za sofinanciranje manjših začetnih investicij v podjetjih, se nepovratna sredstva lahko tudi dodelijo skupaj s kreditom v okviru Pomurske garancijske sheme. Dodelijo se kot subvencija za začetno investicijo in/ali kot subvencija obrestne mere. Podjetje, ki pridobi garancijo pomurske garancijske sheme za bančni kredit, je do porabe razpoložljivih sredstev upravičeno tudi do subvencije obrestne mere za ta kredit in/ali do subvencije za začetno investicijo.

Pravilo kumulacije:

Zgornja meja intenzivnosti državne pomoči, po shemi, po kateri se bo dodeljevala državna pomoč, velja, ne glede na to, iz katerih javnih virov (sredstva občinskih proračunov, državnega proračuna ali mednarodnih virov) je pomoč dodeljena in ali je pomoč dodeljena po več shemah hkrati.

Državna pomoč za začetne naložbe in državna pomoč za ustvarjanje novih delovnih mest, povezanih z začetnimi naložbami, se lahko združita ob upoštevanju meje intenzivnosti.

Če so stroški investicije, ki so upravičeni do državnih pomoči, v celoti ali delno upravičeni tudi do pomoči za druge namene ali po drugih shemah, veljajo za skupni del upravičenih stroškov najugodnejši pogoji iz posameznih shem.

Državna pomoč za investicijo se ne sme združevati z državno pomočjo, dodeljeno po pravilu de minimis, glede na iste upravičene stroške, če bi s tem presegla intenzivnosti.

Pogoji/Pravila sofinanciranja začetnih investicij:

Prejemnik pomoči mora prispevati lastna sredstva v višini najmanj 25 odstotkov upravičenih stroškov, ki ne smejo vsebovati javnih sredstev. Za lastna sredstva se štejejo sredstva upravičenca in pridobljeni krediti po tržnih pogojih.

Naložbeni projekt mora ostati v regiji vsaj 5 let po končani naložbi. Če so prejemniki regionalne državne pomoči mala in srednja podjetja, mora projekt ostati v regiji vsaj 3 leta po končani naložbi.

Regionalno državno pomoč je mogoče dodeliti samo, če je prosilec zanjo vložil vlogo za dodelitev državne pomoči pred začetkom izvajanja projekta. Za začetek izvajanja projekta oz. upravičenosti stroškov se šteje datum oddaje vloge. Regionalno državno pomoč velikemu podjetju je mogoče dodeliti samo, če je poleg tega, da projekt izpolnjuje pogoj iz prejšnjega odstavka, prosilec analiziral možnost izvedbe projekta s prejeto regionalno državno pomočjo in brez nje. Analiza prosilca mora potrditi, da bo upravičenec zaradi prejete regionalne državne pomoči izpolnil enega od naslednjih meril:

- dejansko povečal stvarno velikost projekta ali aktivnosti, ki jih bo izvajal,
- dejansko povečal obseg projekta ali aktivnosti, ki jih bo izvajal, v stvarni ali finančni obliki,
- zaradi prejete regionalne državne pomoči, skrajšal dejanski čas, ki ga bo prosilec porabil za dokončanje projekta,
- dejansko povečal finančno vrednost projekta ali aktivnosti, ki jih bo izvajal, ali
- da projekta brez prejete regionalne državne pomoči, ne bi bilo možno izpeljati.

Nematerialne naložbe se morajo uporabljati izključno v podjetju, ki je prejelo regionalno državno pomoč. Obravnavati jih je treba kot sredstva, ki se amortizirajo. Kupljena morajo biti od tretje osebe po tržnih pogojih, vključena morajo biti v osnovna sredstva podjetja in morajo vsaj pet let ostati v velikem podjetju in tri leta v malem ali srednjem podjetju, ki je prejelo regionalno državno pomoč.

Zgornja meja intenzivnosti regionalne državne pomoči velja ne glede na to, iz katerih javnih virov (sredstva občinskih proračunov, državnega proračuna ali mednarodnih virov) je pomoč dodeljena in ali je pomoč dodeljena po več shemah hkrati. Regionalna državna pomoč za začetne naložbe in regionalna državna pomoč za ustvarjanje novih delovnih mest, povezanih z začetnimi naložbami, se lahko združita, ob upoštevanju meje intenzivnosti. Regionalna državna pomoč za investicijo, se ne sme združevati s pomočjo, dodeljeno po pravilu »de minimis« glede na iste upravičene stroške, če bi s tem preseгла mejo intenzivnosti.

Kadar podjetje prejme pomoč v obliki tveganega kapitala, ter v prvih treh letih po prejemu tveganega kapitala, zaprosi za pomoč, znaša najvišja dovoljena stopnja intenzivnosti pomoči lahko do 24 odstotkov upravičenih stroškov naložb ali stroškov ustvarjenih delovnih mest, povezanih z investicijo za velika podjetja, izraženo v bruto ekvivalentu dotacije. Za srednja podjetja se tako določena zgornja meja lahko poveča za 8 odstotnih točk in za mala podjetja 16 odstotnih točk, razen za podjetja, ki poslujejo v sektorju transporta. Za mala in srednja podjetja, ki so prejela pomoč v obliki tveganega kapitala, ter v prvih treh letih po prejemu tveganega kapitala, zaprosijo za pomoč, lahko znaša najvišja dovoljena stopnja intenzivnosti pomoči do 40 odstotkov upravičenih stroškov.

Upravičeni stroški:

- stroški nakupa zemljišč,
- gradnja in nakup objektov,
- nakup strojev in opreme,
- stroški nematerialnih naložb, ki pomenijo prenos tehnologije z nakupom patentiranih pravic, licenc, know-howa in nepatentiranega tehničnega znanja,
- bruto plača in obvezni prispevki za socialno varnost.

Stroški nakupa zemljišč lahko znašajo največ 10 % upravičenih stroškov.

Stroški, ki so povezani z zakupom sredstev, ki niso zemljišča ali zgradbe, se štejejo za upravičene stroške samo pod pogojem, če je zakup izveden v obliki finančnega zakupa in zakupna pogodba vsebuje določbe o obveznem nakupu sredstev po izteku zakupa. Stroški zakupa zemljišč in zgradb se štejejo za upravičene stroške, če je zakupna pogodba sklenjena za obdobje najmanj petih let po predvidenem dokončanju naložbe za velika podjetja in najmanj treh let za mala in srednja podjetja.

Razen pri malih in srednjih podjetjih in pri prevzemih morajo biti nabavljena osnovna sredstva nova. Pri prevzemu je treba vrednost osnovnih sredstev, pridobljenih z državno pomočjo dodeljeno še pred nakupom, odšteti od vrednosti sredstev, ki so predmet nakupa.

Upravičeni stroški za ustvarjanje delovnih mest, povezanih z izvedbo začetne naložbe so tudi stroški dela na novo zaposlenih delavcev za največ dveletno obdobje, ki lahko zajemajo bruto plačo in obvezne prispevke za socialno varnost. Povezanost z izvedbo začetne naložbe pomeni, da se nanašajo na dejavnost, za katero je bila izvedena naložba in so ustvarjena ter zasedena v treh letih po končani naložbi. Upoštevajo se tudi delovna mesta, ustvarjena v treh letih po končani naložbi zaradi povečanja stopnje izkoriščenosti zmogljivosti s pomočjo nove naložbe. Povečanje števila delovnih mest, ki so neposredno vezana na investicijo, se ugotavlja kot neto povečanje v primerjavi s povprečjem zadnjih dvanajstih mesecev. Nova delovna mesta, odprta na podlagi začetne naložbe, morajo ostati v regiji najmanj pet let, šteto od datuma, ko je bilo delovno mesto prvič zasedeno. Pri

malih in srednjih podjetjih se ta doba skrajša na tri leta, šteto od datuma, ko je bilo delovno mesto prvič zasedeno.

V podjetjih, ki poslujejo v sektorju transporta, stroški nakupa transportne opreme (premično premoženje), ne spadajo med upravičene stroške.

Upoštevajo se tudi vse omejitve uporabe, določene v 8. členu Uredbe o dodeljevanju regionalnih državnih pomoči ter načinu uveljavljanja regionalne spodbude za zaposlovanje ter davčnih olajšav za zaposlovanje in investiranje (Uradni list RS št. 93/14).

Mikrokrediti

Ključni cilji instrumenta mikrokrediti so:

- izboljšanje dostopa malih in srednjih podjetij (v nadaljevanju: MSP) do ugodnih virov dolžniškega financiranja, ki se kaže predvsem v:
 - nižji obrestni meri,
 - nižjih zavarovalnih zahtevah,
 - ročnosti kredita,
 - možnosti koriščenja moratorija pri vračilu kredita,
 - omogočiti MSP dostop do virov financiranja po ugodnih pogojih financiranja ter z omejitvijo izvajanja prekomernih postopkov odobritve kredita (enostavnejši in hitrejši postopek pridobitve kredita),
- spodbujanje zasebnih vlaganj na problemskem območju.

Vsebina in način izvajanja:

Instrument se bo izvajal z javnimi razpisi v obliki mikrokreditov za financiranje rasti in razvoja podjetij, investicij in tekočega poslovanja. Skupine upravičencev so mikro, mala in srednje velika podjetja. Zagotovljeni jim bodo krediti po ugodnih pogojih financiranja ter z omejitvijo izvajanja prekomernih postopkov odobritve kredita (enostavnejši in hitrejši postopek pridobitve kredita). Javne razpise bo izvajal Slovenski podjetniški sklad po pogodbi z ministrstvom. Iz proračunske postavke ministrstva bodo sredstva namensko prenesena na Slovenski podjetniški sklad. Upravičen strošek po pogodbi je poleg sredstev za mikrokredite podjetjem tudi kritje rizikov in stroškov izvajanja instrumenta.

Prejemniki sredstev:

Prejemniki sredstev so mikro, mala in srednje velika podjetja. Za opredelitev MSP se upoštevajo določila iz Priloge 1 Uredbe Komisije (ES) št. 651/2014, z dne 17. 6. 2014. Upoštevati je treba tudi drugi odstavek 6. člena Priloge 1 Uredbe Komisije (ES) št. 651/2014, ki govori o tem, da se za podjetje, ki ima partnerska podjetja ali povezana podjetja, podatki, tudi glede števila zaposlenih, določijo na podlagi računovodskih izkazov in drugih podatkov podjetja ali na podlagi konsolidiranih zaključnih računov podjetja, v katerega je podjetje vključeno za namene konsolidacije, če ti obstajajo. Podatkom se prištejejo podatki za vsako partnersko podjetje. Podrobneje bodo prejemniki pomoči opredeljeni v javnem razpisu.

Sheme državnih pomoči:

Sredstva bodo dodeljena v skladu s shemo državnih pomoči Program izvajanja finančnih spodbud ministrstva – de minimis (št. sheme: M001-2399245-2015), ali po novi shemi državnih pomoči, ki bo nadomestila obstoječo. Tudi, če niso navedeni v programu, se pri dodeljevanju državnih pomoči upoštevajo vsi pogoji dodeljevanja iz navedene sheme. Ostali pogoji in merila bodo določeni v javnem razpisu.

Skupni znesek pomoči, dodeljen istemu podjetju – končnemu prejemniku na podlagi pravila de minimis, ne sme presegati 200.000 evrov v obdobju treh let od zadnjega prejema takšne pomoči ne glede na obliko ali namen pomoči.

Pomoč v obliki posojil se obravnava kot pregledna pomoč de minimis. Pregledna pomoč je pomoč, za katero je mogoče ekvivalent nepovratnih sredstev natančno vnaprej izračunati brez kakršnekoli potrebe po oceni tveganja. V primeru posojil se bruto ekvivalent nepovratnih sredstev izračuna na podlagi referenčne obrestne mere, ki se je uporabljala ob njegovi dodelitvi.

Pomoč po pravilu de minimis se ne sme kumulirati s pomočjo v zvezi z istimi upravičenimi stroški ali pomočjo za isti ukrep za financiranje tveganja, če bi se s takšno kumulacijo preseгла največja intenzivnost pomoči ali znesek pomoči. Pomoč po pravilu de minimis, dodeljena v skladu z uredbo 1407/2013/EU, se lahko kumulira s pomočjo po pravilu de minimis, dodeljeno v skladu z Uredbo Komisije (EU) št. 360/2012 do zgornje meje, določene v uredbi 360/2012. Pomoč po pravilu de minimis, dodeljena v skladu z uredbo 1407/2013/EU, se lahko kumulira s pomočjo po pravilu de minimis, dodeljeno v skladu z drugimi uredbami de minimis do ustrezne zgornje meje.

Upravičeni stroški:

Upravičeni so stroški v skladu s priglašeno shemo državnih pomoči po pravilu »de minimis«. Med upravičene stroške se upoštevajo izdatki za materialne naložbe (nakup opreme, gradnja ali nakup poslovnih prostorov,...), nematerialne naložbe (nakup patentiranih pravic, licenc, znanja in nepatentiranega tehničnega znanja), obratna sredstva (nakup materiala, blaga, denar za financiranje storitev, promocije, plač, davčnih obveznosti, stroškov testiranja,...) ter stroški obresti obstoječih komercialnih kreditov (stroški, ki jih zaračunavajo banke): upoštevajo se nezapadle in zapadle obveznosti do dobaviteljev, vendar zapadle le do ročnosti 60 dni, in drugi stroški, ki se podrobneje opredelijo v javnem razpisu.

Nakup je dovoljeno izvesti le od tretjih oseb po tržnih pogojih. Tretja oseba ne sme biti več kot 25-odstotno povezana (lastniški delež ali glasovalne pravice) s podjetjem, ki je končni upravičenec. Prav tako se nakup ne sme izvesti od oseb v sorodstvenem razmerju z lastnikom podjetja ali od fizične osebe.

Med upravičene stroške ne spadajo stroški nakupa vozil za prevoz tovora v podjetjih, ki opravljajo komercialni cestni tovorni prevoz. Pomoč za kritje stroškov študija ali svetovalnih storitev, potrebnih za uvajanje novega ali obstoječega proizvoda na novem trgu v drugi državi članici ali tretji državi, se ne šteje za pomoč dejavnostim, povezanim z izvozom.

Iz pravne podlage priglašene sheme izhaja, da pomoč ne bo namenjena za aktivnosti, povezane z izvozom, ko je pomoč neposredno vezana na izvožene količine, vzpostavitev in delovanje distribucijskega omrežja ali na druge tekoče izdatke, povezane z izvozno aktivnostjo. Prav tako pomoč ne bo dovoljena v primerih, ko bi se uporabi domačega blaga dajalo prednost pred uporabo uvoženega blaga.

Med upravičene stroške ne spada nakup vozil za cestni prevoz tovora.

Pogoji:

Podjetje, ki kandidira za mikrokredit, mora izpolnjevati naslednje pogoje:

- imeti zagotovljen trg (dokazovanje iz tekočega/mesečnega poslovanja (bilanc in drugih izkazov) in s predložitvijo pogodb s kupci),
- bonitetna ocena podjetja po bonitetnem modelu S.BON AJPES (na podlagi zadnjih objavljenih računovodskih izkazov) mora dosegati oceno od SB1 do vključno SB8 oziroma pod posebnimi pogoji ocenjevanja tudi za boniteto SB9, kar pomeni, da je zmožnost poravnavanja obveznosti vsaj povprečna.

Najnižji znesek kredita znaša 5.000 evrov, najvišji pa 25.000 evrov.

Upravičeni stroški niso omejeni, upoštevajo se stroški z DDV. Kredit lahko krije do 100 odstotkov vrednosti upravičenih stroškov.

Obrestna mera za pogodbene obresti se subvencionira za čas od dneva prejetja sklepa do zaključka posla ali naložbe, za katero je najeti kredit pridobljen. Obrestna mera je fiksna, določena v % p.a. (z besedo: odstotki letno). Obrestno obdobje, za katero se obračunava pogodbeno obrestna mera, je mesečno. Stroški odobritve kredita se zaračunajo v višini 0,5 % enkratno ob odobritvi kredita.

Najkrajša ročnost kredita je 12 mesecev, najdaljša pa 60 mesecev. Najdaljši možni moratorij na odplačilo glavnice je 6 mesecev. Začetek moratorija se začne z zapadlostjo roka za črpanje kredita. Način odplačevanja kredita je mesečni, obročni.

Zavarovanje kredita: 2 menici podjetja in osebno poroštvo vsaj enega lastnika podjetja.

V okviru posameznih razpisov se lahko pogoji še dodatno določijo ali modificirajo, skladno z določili pogodbe med Slovenskim podjetniškim skladom in ministrstvom.

Ugodni razvojni krediti za začetne investicije

Namen in cilji:

Namen instrumenta je pomoč podjetjem pri izvajanju investicij.

Ključni cilji:

- spodbujanje obsega investicij podjetij na problemskem območju,
- ohranitev delovnih mest,
- prestrukturiranje gospodarstva na problemskem območju,
- popolnjevanje nezasedenega prostora v poslovnih in gospodarskih conah, investicije na degradiranih območjih, varovanih območjih narave, ki so skladni z omejitvami območja ter v opuščeni gospodarskih objektih, ki niso v funkciji.

Vsebina in način izvajanja:

Razvojne kredite za začetne investicije podjetij bo dodeljeval Slovenski regionalno razvojni sklad na podlagi svojega poslovnega in finančnega načrta. Iz proračunske postavke ministrstva bodo sredstva namensko prenesena na Slovenski regionalno razvojni sklad. Upravičen strošek po pogodbi je poleg sredstev za kredite tudi kritje rizikov in stroškov izvajanja instrumenta.

Sredstva bodo dodeljena skladno z Uredbo dodeljevanju regionalnih državnih pomoči ter načinu uveljavljanja regionalne spodbude za zaposlovanje ter davčnih olajšav za zaposlovanje in investiranje (Uradni list RS, št 93/14) in regionalno shemo državnih pomoči (št. sheme: BE02-2399245-2014).

Pogoji in merila bodo določeni v javnih razpisih.

6.2. Instrument 2: spodbujanje razvoja človeških virov

Instrument je sestavljen iz dveh sklopov. Prvi se nanaša na zaposlitve diplomantov v razvojnih podjetjih, drugi pa se nanaša na aktivacijo mladih talentov oziroma na program za razvoj poslovnih idej in njihov preizkus v praksi.

Namen instrumenta in cilji:

S tem instrumentom se bodo spodbujale zaposlitve diplomantov in ustrezno prekvalificiranje delovne sile v Pomurski regiji ter usposabljanje za nove izzive. Spodbude bodo povečale možnosti za novo zaposlovanje in ustvarjanje novih delovnih mest za visoko izobražen kader. S tem instrumentom se bo spodbujalo tudi ustvarjalne posameznike in skupine pri zagonu novih inovativnih podjetij in

samozaposlovanju v Pomurski regiji, za katere je značilna višja vsebnost znanja v storitvah ali proizvodih in potencial rasti. S tem se želi povečati zanimanje in interes kadrov za podjetniško aktivnost v regiji.

Pri tem instrumentu se načrtujejo predvsem:

- vključevanje diplomantov visokošolskega, univerzitetnega in podiplomskega študija v delo na razvojnih projektih v obstoječih podjetjih in ustvarjanje razmer za trajno vključevanje pomurskih in drugih diplomantov v delovanje regijskega gospodarstva.
- povečati število novo nastalih podjetij v Pomurju, na podlagi spodbud v tista podjetja oziroma posameznike, ki ustanavljajo podjetja z višjo vsebnostjo znanja v storitvah ali proizvodih in imajo potencial rasti.

Prvi sklop Instrumenta 2: Projektno sofinanciranje vključevanja diplomantov v delo na razvojnih projektih podjetij

Cilji so:

- povečanje deleža zaposlovanja diplomantov visokošolskega, univerzitetnega in podiplomskega študija v Pomurski regiji,
- ustvarjanje razmer za trajno vključevanje izobraženih prebivalcev Pomurske regije v domača podjetja.

Način izvajanja:

Instrument (spodbude zaposlitve diplomantov v razvojnih podjetjih) se bo izvajal preko javnega razpisa vključevanje diplomantov v delo na razvojnih projektih podjetij.

Pri projektne sofinanciranju razvoja kadrov v povezavi s tehnološkimi podjetji bo RRA izvajala naloge v javnem interesu po pogodbi z ministrstvom. Predvidoma se bodo te naloge nanašale na:

- zbiranje potreb po razvojnih projektih v podjetjih in potrebnih kadrih, diplomantih visokošolskega, univerzitetnega in podiplomskega študija,
- izvajanje drugih nalog v javnem interesu po pogodbi z ministrstvom.

Vsebina:

Instrument podpore bo namenjen podjetjem na območju izvajanja zakona in bo sofinanciral delo diplomantov (nepovratna sredstva) visokošolskega, univerzitetnega in podiplomskega študija, ki bodo v obliki projektne naravnane dela v podjetjih, pomagali pri razvoju inovativnih izdelkov, procesov in storitev, s katerimi želi določeno podjetje priti na trg in s čimer želi izboljšati učinkovitost in dobičkonosnost svojega poslovanja. Diplomanti bodo projektne zaposleni v podjetju v določenem časovnem obdobju, predvidoma med 9 in 18 meseci, in sicer: diplomanti visokošolskega študija oz. 1. bolonjske stopnje predvidoma največ 9 mesecev, ostali predvidoma največ do 18 mesecev. Javni razpis upravičencem je namenjen zbiranju prijav podjetij iz območja izvajanja zakona, ki bi želela zaposliti strokovnjake, diplomante visokošolskega, univerzitetnega in podiplomskega študija, za pomoč pri izvajanju razvojnih projektov (cilj takega projekta mora biti vpeljava novega izdelka, procesa ali storitve v na trg).

Diplomanti bodo zaposleni v podjetju, ki bo posameznega diplomanta izbralo. Podjetjem, kjer bodo delali diplomanti v določen časovnem obdobju na projektu, bodo sofinancirani stroški plač vključenih kadrov (do višine-Bruto II). Regres, potni stroški in malica pa so strošek delodajalca.

Cilj javnega razpisa je spodbuditi razvojno in inovacijsko dejavnost pomurskih podjetij, okrepiti sodelovanje med diplomanti in podjetji na razvojnih projektih in spodbuditi podjetja k njihovi zaposlitvi tudi po izteku določenega projektne roka.

V okviru projekta je predviden javni razpis za podjetja in javni poziv za diplomante. Za diplomante se štejejo posamezniki, ki imajo zaključene vse obveznosti visokošolskih programov iz I., II. ali III. bolonjske stopnje oz. enakovredno izobrazbo po starih programih in iščejo zaposlitev, vključno s tistimi, ki so prijavljeni na Zavodu RS za zaposlovanje kot brezposelne osebe, vendar ne več kot 12 mesecev. Podjetja se bodo prijavila z izpolnjeno prijavno dokumentacijo, ki bo vključevala opis projekta (razvoj novega izdelka, procesa ali storitve), profil diplomanta, ki ga podjetje potrebuje za pomoč pri razvoju produkta, podatke o mentorju, ki bo vodil delo diplomanta, itd.

Javni razpisi se bodo izvajali na podlagi sheme »de minimis«.

Upravičenci so vse pravne in fizične osebe, ki se ukvarjajo z gospodarsko dejavnostjo, ne glede na njihovo pravno obliko (v nadaljnjem besedilu: podjetja) na območju izvajanja zakona. Pomoč bo dodeljena v obliki nepovratnih sredstev. Vključevala bo povrnitev upravičenih stroškov v skladu z določbami pogodbe.

Upravičeni stroški morajo biti neposredno povezani s posameznim podprtim projektom, v katerega so neposredno vključeni kadri v okviru izvajanja tega dela instrumenta.

Upravičeni stroški so lahko:

- stroški plač zaposlenih diplomantov na projektu, predvidoma do višine bruto 2.

Skupni znesek pomoči, dodeljen istemu prejemniku na podlagi pravila »de minimis« ne bo presegel 200.000,00 evrov v obdobju zadnjih treh proračunskih let, ne glede na obliko ali namen pomoči (v primeru podjetij, ki delujejo v cestnoprometnem sektorju, znaša zgornja dovoljena meja pomoči 100.000,00 evrov). Od prejemnika se pridobi pisno izjavo, da za iste upravičene stroške ne prejema pomoči po drugih predpisih oziroma da s predvidenim zneskom pomoči »de minimis« niso presežene predpisane intenzivnosti.

De minimis pomoč ni dovoljena v naslednjih sektorjih:

- ribištva in ribogojstva,
- premogovništva,
- primarne proizvodnje kmetijskih proizvodov iz seznama v Prilogi I k Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti,
- pomoči, dodeljene podjetjem, ki delujejo na področju predelave in trženja kmetijskih proizvodov iz seznama v Prilogi I k Pogodbi v naslednjih primerih:
 - i. če je znesek pomoči določen na podlagi cene ali količine zadevnih proizvodov, ki so kupljeni od primarnih proizvajalcev ali jih zadevna podjetja dajo na trg,
 - ii. če je pomoč pogojena s tem, da se delno ali v celoti prenese na primarne proizvajalce ter podjetjem v težavah.

Drugi sklop instrumenta 2: Aktivacija mladih talentov - program za razvoj poslovnih idej in njihov preizkus v praksi

Namen instrumenta:

S tem instrumentom se bo spodbujalo povezovanje mladih (bodočih kadrov) z gospodarstvom (s perspektivnimi podjetji iz regije) ob strokovni podpori zunanjih mentorjev. Mladim bo omogočeno neposredno delo na konkretnem podjetniškem izzivu s pomočjo katerega se bodo lahko predstavili podjetjem že v fazi formalnega izobraževanja.

Z instrumentom se bo prav tako spodbujalo kreativne posameznike (talente) in skupine pri iskanju in soustvarjanju novih inovativnih in tehnološko naravnanih podjetniških zamisli, ki predstavljajo potrebni, vendar ne zadostni pogoj za povečanje števila podjetij ter povečanje stopnje preživetja podjetij v zgodnji fazi razvoja.

Za vsa novonastala podjetja, ki iščejo kreativno, dinamično in spodbudno okolje za ustvarjanje in vsakdanje delo bodo v Pomurskem tehnološkem parku na razpolago delovna mesta v sklopu prostorov PTP (co-working, pisarne...).

Pri tem instrumentu se načrtuje:

- povezovanje perspektivnih podjetniških idej obstoječih podjetij iz regije z mladimi talenti (dijaki, študenti) in izvedba usposabljanj po sodobnih podjetniških metodah za to ciljno skupino,
- iskanje talentov in izvedba usposabljanj ter natečajev za potencialne podjetnike in mlada podjetja,
- aktivacija talentov in ponudba prostorskih kapacitet in podpornih storitev za potencialne podjetnike in mlada podjetja.

Cilji instrumenta:

- identifikacija mladih talentov in spodbujanje povezovanja mladih talentiranih kadrov z domačim gospodarstvom ob strokovni podpori mentorjev,
- preprečevanje bega možganov iz regije in povečanje regijskega podjetniškega potenciala, ustvarjanje razmer za stalno vključevanje posameznikov iz ciljne skupine v podjetja,
- prenos znanja in prakse med izobraževalno in gospodarsko sfero,
- povečanje števila realiziranih podjetniških idej,
- izboljšanje stopnje preživetja podjetij.

Ciljna skupina:

- študenti in dijaki šol in fakultet, ki svoje programe izvajajo v Pomurju,
- brezposelni iskalci zaposlitve do 30 let.

Opis aktivnosti:

Aktivnosti so strukturirane v 3 delovne sklope, katerih proces izvedbe se bo izvedel v dveh ciklih: prvi cikel izvedbe vseh aktivnosti v letu 2016 in drugi cikel izvedbe vseh aktivnosti v letu 2017.

Način izvajanja instrumenta:

Upravičenec tega instrumenta bo Pomurski tehnološki park kot edini subjekt inovativnega okolja iz Pomurja vpisan v Evidenco A, ki jo vodi Javna agencija RS za spodbujanje podjetništva, internacionalizacije, tujih investicij in tehnologije (SPIRIT) skladno s pravilnikom o vodenju evidence subjektov inovativnega okolja (URL RS št. 25/2008).

DELOVNI SKLOP 1: Identifikacija podjetniških priložnosti in mladih talentov

Gre za aktivnosti nabora dobrih praks preteklih let, kot tudi za nove pristope, ki imajo skupni namen identifikacije podjetniških idej in talentov. V okviru delovnega sklopa se bodo izvedle naslednje aktivnosti:

1.1. Motivacijske in promocijske delavnice na pomurskih srednjih in visokih šolah. Z izvedbo motivacijskih delavnic na šolah se bo večjemu številu dijakov in študentov ponudilo podjetniške vsebine in jih motiviralo za udeležbo v skupnih projektih s podjetji. Predstavilo se bo delovanje subjektov inovativnega okolja in nabor podpornih storitev.

1.2. Dogodki karijerne orientacije za brezposelne iskalce zaposlitve. Izvedba motivacijskih delavnic za brezposelne iskalce zaposlitve stare do 30 let za nudenje celovitih informacij o kariernih možnostih, tako v smeri zaposlovanja in razvijanja kompetenc v smeri krepljenja podjetnosti in vstopa na podjetniško pot. V okviru delavnic se bo identificiralo osebe za delo na skupnih projektih s podjetji.

1.3. Nabor podjetniških projektov. Dogodki in individualni sestanki bodo izvedeni z namenom identifikacije zainteresiranih podjetij za sodelovanje, pri čemer se bo identificiralo aktualne podjetniške izzive, katere se bo reševalo v okviru podjetniških projektov s strani mladih in s pomočjo mentorjev. Podjetja bodo na ta način preverila sposobnost bodočih kadrov in mladi bodo pridobili možnost, da pokažejo svoje znanje in sposobnosti ter si tako olajšajo pridobitev zaposlitve ali samozaposlitve.

DELOVNI SKLOP 2: Aktiviranje talentov na podjetniških projektih.

V okviru delovnega sklopa se bo oblikovalo podjetniške skupine in izvedlo podjetniški program s ciljem pripraviti projektne naloge.

2.1. Oblikovanje podjetniških skupin z mentorji. Na podlagi identificiranih nosilcev podjetniških projektov, izobraževalnih institucij in mentorjev ter nabora mladih (dijaki, študenti, brezposeln) se bo oblikovalo projektne skupine, kjer si bo vsaka skupina izbrala podjetniški izziv. Vsaka podjetniška skupina tudi dobi mentorja.

2.2. Izvedba podjetniškega programa z mentorstvom. Podjetniške skupine bodo reševale projektne naloge po obstoječi in preizkušeni enotni metodologiji dela, ki bazira na Lean modelu. Program se bo izvajal v modulih, kjer se bo za posamezni modul pripravilo usposabljanje in podalo napotke za delo vezano na vsebino posameznega modula s strani mentorja. Priprava projektne naloge se bo tako gradila na podlagi rešitev posameznega modula, kjer bo mentor ves čas na razpolago podjetniški ekipi.

DELOVNI SKLOP 3: Dogodek mreženja z predstavitvijo rezultatov dela.

Gre za večji skupen dogodek, v okviru katerega se izvede predstavitev projektnih nalog, opravi se njihovo ocenjevanje in podelitev nagrad najboljšim.

3.1. Organizacija in izvedba zaključnega dogodka. Predstavitveni enodnevni dogodek bo odprtega tipa in na njem se bodo predstavile vse projektne naloge. Skrbno izbrana skupina ocenjevalcev bo na podlagi kriterijev ocenila projektne ideje in najbolj izvirnim podelila nagrade. Dogodek bo namenjen tudi mreženju med podjetji, izobraževalnimi inštitucijami in mladimi.

3.2. Promocija rezultatov v medijih. V okviru zaključnega dogodka se bo pripravilo sporočilo za javnost in predstavilo rezultate instrumenta elektronskim medijem, tiskanim medijem in radio-televizijskim medijem. Z diseminacijskimi aktivnostmi se bo ozaveščalo okolje o pomembnosti sodelovanja med podjetji in mladimi ter izpostavilo identificirane dobre prakse projektnega sodelovanja.

Načrtovani rezultati:

- vključitev vsaj 120 mladih v projektno delo,
- priprava 20 podjetniških projektov - projektnih nalog s strani podjetniških skupin mladih

Upravičenost stroškov in obdobje poročanja:

Sofinancirajo se upravičeni stroški upravičenca (stroški dela, potni stroški, administrativni stroški, stroški zunanjih izvajalcev) za izvedbo nalog v obdobju izvajanja projekta. Izplačila potekajo na podlagi pripravljenega vsebinskega in finančnega poročila, ki temelji na letnem načrtu. Poročilo upravičenec pripravi na kvartalnem nivoju in k vsakemu poročilu priloži zahtevek za povračilo upravičenih stroškov, ki jih upravičenec dokaže s potrdilom o plačilu.

Način izvedbe:

Podpis pogodbe med ministrstvom in Pomurskim tehnološkim parkom.

6.3. Instrument 3: spodbujanje socialnega podjetništva

Namen instrumenta in cilji:

Namen instrumenta je spodbuditi in podpreti razvoj podjetniških zamisli v socialnem podjetništvu, krepiti družbeno solidarnost in kohezijo, spodbujati sodelovanje ljudi in prostovoljsko delo, krepiti inovativno sposobnost družbe za reševanje socialnih, gospodarskih, okoljskih in drugih problemov, zagotavljati dodatno ponudbo proizvodov in storitev, ki so v javnem interesu, razvijati nove možnosti zaposlovanja, zagotavljati nova in dodatna trajnostna delovna mesta ter socialno integracijo in poklicno reintegracijo najbolj ranljivih skupin ljudi na trgu dela, v Pomurski regiji.

Instrument je potreben zaradi obstoječe strukture brezposelnih in strukture prilivov na trg dela tudi zaradi stečajev nekaterih podjetij iz tradicionalnih panog, ki so bili tudi sicer zaposlovalci velikega

števila prebivalstva v regiji. Razvojnih izzivov je veliko, predvsem na področju aktivacije lokalnega prebivalstva skozi, različne oblike povezovanja in vstopanja v podjetništvo, tako skozi socialna podjetja, kot tudi v obliki združenj in drugih subjektov socialne ekonomije, pri čemer je pomembna vzpostavitev ustreznih mehanizmov za spodbujanje vključevanja prebivalcev v tovrstne podjetniške projekte. S tem namenom je treba razviti ustrezno podporno okolje v smislu promotorjev aktivacije prebivalstva pri vstopu v podjetništvo. Vsebinska prednostna področja so lahko lokalne samooskrbne verige, povečanje ekološko pridelane hrane in pridelava kakovostne hrane v lokalnem okolju, na primer ponovna raba virov, recikliranje, nove storitve na področju oskrbe starejših in drugih ranljivih skupin, v novih turističnih produktih. Prav tako je pomembno mentoriranje, usposabljanje, ki se bo v pretežni meri izvajalo preko razpisov Evropskega socialnega sklada.

Del težav z brezposelnostjo in podzaposlenostjo bo tudi v povezavi z razvojem podeželja mogoče reševati z dejavnostmi v okviru socialnega podjetništva. Regionalni razvojni program Pomurske regije 2014–2020 opredeljuje specializacijo regije v trajnostnih, integriranih in inovativnih rešitvah, pri čemer posebej poudarja področje prehrane in turizma, kjer je veliko možnosti za razvoj socialnega podjetništva.

Spodbujanje socialnega podjetništva zahteva naslednje poudarke:

- prvi poudarek je spodbuditev *povezovanja regionalnih in lokalnih akterjev* na podlagi ugotovljenih potreb, ki bodo prispevali k razvoju podpornega okolja socialnega podjetništva;
- drug poudarek je na izvedenih konkretnih *projektih*, ki bodo primeri dobrih praks tudi za druga območja v Sloveniji.

Socialno podjetništvo v Pomurski regiji bo postalo eden ključnih delov aktiviranja kadrovske zmogljivosti.

Cilji:

- povečati podjetniško dejavnost v Pomurski regiji na področju socialnega podjetništva, predvsem na področjih konkurenčnih prednosti regije,
- povečati socialno vključenost in zaposlenost prebivalstva,
- pripraviti konkretne projekte socialnega podjetništva,
- spodbuditi k ustanavljanju trajnostno naravnanih socialnih podjetij,
- posebno pozornost nameniti tistim projektom, ki se bodo med seboj povezali in bodo pripomogli k ustvarjanju novih delovnih mest v celotni regiji.

Način izvajanja instrumenta:

Javni razpisi s področja socialnega podjetništva za izvedbo projektov z vplivom na novo zaposlovanje v celotni regiji. Javne razpise v okviru tega instrumenta bo izvajalo ministrstvo v sodelovanju z RRA iz proračunske postavke PP 9606 – razvoj Pomurja.

Ciljne skupine:

- Ciljne skupine pri izvedbi javnega razpisa so: subjekti socialne ekonomije, brezposelne osebe in druge ranljive skupine (javni razpis).

Opis instrumenta:

Ustvariti bo potrebno razmere za zagon in delovanje socialnega podjetništva. Projekti socialnega podjetništva bodo s poudarkom na zmanjšanju brezposelnosti pripomogli k dolgoročnem zmanjšanju brezposelnosti v regiji, kratkoročno pa bodo pomembno prispevali k aktiviranju zmogljivosti, predvsem brezposelnih oseb.

Javni razpis se bo izvajal na podlagi sheme »de minimis« za Pomursko regijo. Upravičenci so socialna podjetja v skladu z 8. členom Zakona o socialnem podjetništvu.

Skupni znesek pomoči, dodeljen istemu prejemniku (velja za podjetja) na podlagi pravila »de minimis« ne sme preseči 200.000,00 evrov v obdobju zadnjih treh proračunskih let, ne glede na obliko ali namen pomoči (v primeru podjetij, ki delujejo v cestnoprometnem sektorju, znaša zgornja dovoljena meja pomoči 100.000,00 evrov); Od prejemnika se pridobi pisno izjavo, da za iste upravičene stroške ne prejema pomoči po drugih predpisih oz. da s predvidenim zneskom pomoči »de minimis« niso presežene predpisane intenzivnosti.

Upravičeni stroški za projekt so lahko:

- stroški dela zaposlenih iz ranljivih ciljnih skupin,
- stroški nakupa strojev in opreme, potrebnih za opravljanje dejavnosti socialnega podjetništva,
- stroški najema poslovnih prostorov, v katerih se opravlja dejavnost socialnega podjetništva,
- stroški usposabljanja zaposlenih iz ranljivih ciljnih skupin,
- stroški dela zaposlenega za vodenje projekta,
- stroški mentorstva.

Zgoraj navedena sofinanciranja predstavljajo dodeljevanje sredstev iz javnih virov, ki je namenjeno izvajanju programov prejemnikov pomoči, ki se ukvarjajo s tržno proizvodnjo blaga oziroma storitev. Ker so predvideni zneski sredstev na posameznega prejemnika, skladno s citirano uredbo, relativno majhni in s svojo višino ne izkrivljajo oziroma ne ogrožajo konkurence, se shema lahko izvaja po pravilu »de minimis«.

»De minimis« pomoč ni dovoljena v naslednjih sektorjih:

- ribištva in ribogojstva,
- premogovništva,
- primarne proizvodnje kmetijskih proizvodov iz seznama v Prilogi I k Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti,
- pomoči, dodeljene podjetjem, ki delujejo na področju predelave in trženja kmetijskih proizvodov iz seznama v Prilogi I k Pogodbi v naslednjih primerih:
 - i. če je znesek pomoči določen na podlagi cene ali količine zadevnih proizvodov, ki so kupljeni od primarnih proizvajalcev ali jih zadevna podjetja dajo na trg,
 - ii. če je pomoč pogojena s tem, da se delno ali v celoti prenese na primarne proizvajalce
- ter podjetjem v težavah.

6.4. Instrument 4: promocija regije, da bi privabili tuje in domače investicije

Namen instrumenta in cilji:

Privabljanje investicij v Pomursko regijo je eden od srednjeročnih ciljev Programa POMURJE. Učinki programa bodo ustrezni le, če bo mogoče pritegniti podjetnike z razvojnimi programi, ki bodo prispevali k izboljšanju gospodarske strukture v Pomurski regiji.

Za promocijo Programa med pomurskimi podjetniki in njihovo podrobno informiranje bo RRA uporabljala svoje spletne strani in sredstva javnega informiranja. K investiranju v Pomursko regijo pa je nujno treba pritegniti tudi podjetnike od drugod, zato je potrebna tudi promocija same regije.

Dejavnosti Instrumenta 4 bodo vključevale tako imenovani »branding« regije. Med drugim bodo izbrane »ciljne regije« in ciljni sektorji, kamor bodo pomurska podjetja usmerjala svoje delovanje. Hkrati bodo izbrana tudi »ciljna podjetja oz. skupina podjetij« v izbranih »ciljnih regijah«, ki bi bila primerna, da investirajo v Pomursko regijo oz. se s podjetji v regiji povezujejo. Promocija je nujen segment v poslovanju podjetja in institucij. Prav tako pa je pomemben segment pri razvoju regij, privabljanju investicij, kadrov, institucij s področja raziskav in razvoja in navsezadnje obiskovalcev oz. turistov, ki so gonilo turističnega razvoja regije. Vedno bolj velja, da česar ni v medijih, ljudje ne poznajo. Pomembno pa je, da so informacije, ki so dane na trg in prebivalcem Pomurja, jasne in nedvoumne.

Za doseglo srednjeročnih ciljev pri promociji regije je potrebno zagotoviti določene pogoje. Eden najpomembnejših je postavitve ustrezne infrastrukture. Zato bo vsebina Instrumenta 4, na podlagi odločitve regijskega razvojnega sveta z dne 17.2.2016, za promocijo regije vsebovala izvedbo projekta oz. aktivnosti »Vrata v Pomurje«. Projekt bo vključeval tudi postavitev ustrezne infrastrukture, namenjene, predvsem privabljanju tujih in domačih investicij. Poleg tega bo namenjen celotnem pomurskemu ter slovenskemu gospodarstvu, vključno s turističnim delom gospodarstva.

Vsebina instrumenta:

Namen promocije regije za tuje in domače investicije je promocija internacionalizacije gospodarstva na območju Zakona preko povezovanja in mreženja podjetij ter predstavitev doma in v tujini.

En del promocijske dejavnosti se bo izvajal v občilih, na spletnih straneh, delavnicah, javnih predstavitev oziroma okroglih mizah, v neposrednih stikih z vodstvi lokalnih skupnosti in različnih podpornih institucij ter v neposrednih stikih s predstavniki različnih ciljnih skupin (poslovni subjekti, brezposelni, podeželsko prebivalstvo, osnovne in srednje šole, študenti in drugi zainteresirani). Pri tem bo dan poseben poudarek na promociji razvoja človeških virov. RRA bo v sodelovanju s partnerskimi območnimi razvojnimi agencijami v regiji, PGZ, OOO in ostalimi institucijami in svetovalnimi podjetji, z obveščanjem in ozaveščanjem, spodbujala podjetja in podjetnike k zaposlovanju novih kadrov, stalnemu izobraževanju in usposabljanju zaposlenih, mlade pa k šolanju za tiste poklice, ki zagotavljajo zaposlitev v Pomurski regiji. Namen komunikacijske strategije in načrta obveščanja in ozaveščanja javnosti o Zakonu in o posameznih ukrepih Zakona je, da bi podjetnikom in prebivalcem v Pomurski regiji predstavili koristi od Zakona, kot tudi koristi za regijo, zaradi domačih in tujih investicij. Podroben program tovrstne promocije regije bo opredeljen v komunikacijski strategiji ter načrtu obveščanja in ozaveščanja javnosti o izvajanju zakona in posameznih ukrepih Zakona. Na tej osnovi bodo ministrstvo in ministristva, ki so odgovorna za izvajanje posameznih ukrepov zakona, ter RRA, pripravili letni načrt aktivnosti, ki bo podlaga za izvajanje. Letni načrt bo obravnavalo ministrstvo in podalo mnenje k načrtu.

Ciljne skupine, ki jih želimo doseči z ukrepi v okviru komunikacijske strategije ter načrta obveščanja in ozaveščanja javnosti o izvajanju zakona in o posameznih ukrepih zakona, so:

- upravičenci, ki jim je treba zagotoviti predvsem jasne in razumljive informacije zlasti o postopkih za pridobivanje sredstev, aktualnih razpisih, pogojih in merilih, upravičenih stroških, postopku izpolnjevanja in pregleda vlog za projekte, kot tudi informacije o kontaktnih osebah ali točkah, kjer lahko pridobijo dodatna pojasnila,
- splošna javnost in
- mediji (nacionalni, regionalni in lokalni slovenski ter tuji mediji).

Merljivi kazalniki in učinki ukrepa bodo podrobneje predstavljeni v letnem načrtu aktivnosti, ki ga bo RRA pripravila in predložila v potrditev na ministrstvo.

Pričakovani učinki aktivnosti bodo predvsem v:

- večji prepoznavnosti regije kot regije z gospodarskimi priložnostmi,
- povezovanju in sodelovanju s pomurskim gospodarstvom,
- novih investitorjih v regiji, novih delovnih mestih,
- izboljšanje kazalnikov gospodarstva.

Zagotovitev infrastrukturnih pogojev za uspešno srednje in dolgoročno promocijo regije za privabljanje tujih in domačih investicij: Vrata v Pomurje

Namen posebnega sklopa instrumenta 4 je **postavitev in vzpostavitev infrastrukturnih pogojev za uspešno srednje in dolgoročno promocijo regije za privabljanje tujih in domačih investicij v regijo**

Vsebina z analizo stanja

Pristojna RRA je pripravila projekt Vrata v Pomurje. Postavitev tega infrastrukturnega objekta bo v funkciji gospodarskega vozlišča Pomurja predstavljala pomemben razvojni moment za **dvig konkurenčnosti pomurskega gospodarstva in prepoznavnosti regije**. Kot gospodarsko vozlišče Pomurja bo informacijsko središče obiskovalcem ponujalo informacije o Pomurju, poslovnežem in potencialnim investitorjem pa bo s svojimi storitvami nudilo informacije o gospodarskih priložnostih v Pomurju in v Sloveniji. Tu se bodo srečevali potencialni investitorji regije in zainteresirana podjetja in podjetniki. V Pomurju trenutno ni vzpostavljenega delujočega servisa za tuje in domače investitorje, ki bi na enem mestu, dobili vse potrebne informacije o možnostih in priložnostih investiranja tako v Pomurju kot v Sloveniji. Prav tako ni na voljo nobenega potencialnim investitorjem namenjenega prostora, navkljub številnim izkazanim potrebam. Vrata v Pomurje bodo delovala kot točka na strateško pomembni lokaciji v Murski Soboti. Cilj gospodarskega vozlišča je privabljanje investitorjev in odpiranje novih delovnih mest v regiji.

Program aktivnosti središča:

- predstavitev pomurskega gospodarstva in internacionalizacija,
- mesto kreativnosti,
- promocija na večjih dogodkih doma in v tujini v okviru različnih gospodarskih panog.

Središče za promocijo regije bo locirano v Murski Soboti (na izbrani lokaciji ob soboškem jezeru) kot regijskem središču Pomurja, v srcu Evrope in na stičišču štirih držav, različnih kultur in dejansko na sami trasi V. panevropskega prometnega koridorja Barcelona – Kijev. Umestitvi na lokacijo botruje odlična dostopnost neposredno z avtoceste, povezovanje različnih gospodarsko inovativnih potencialov in navezava na periferne mestne programe, tudi na komplementarni projekt »Soboškega jezera«, prav tako pa je velikega pomena tudi neposredna bližina letališča Murska Sobota.

Merljivi kazalniki in učinki ukrepa

Kazalniki za zagotovitev infrastrukturnih pogojev za uspešno promocijo regije za privabljanje tujih in domačih investicij so naslednji:

- postavitev objekta Vrata v Pomurje: 1
- predvideno število vseh investicij podjetij do 2020: 5
- prispevek k zmanjšanju stopnje brezposelnosti do 2020
- dodana vrednost na zaposlenega do leta 2020 na 90% slovenskega povprečja
- prispevek k povečanju BDP na prebivalca do 2020 na 80% slovenskega povprečja
- predvideno število obiskovalcev informacijskega središča »Vrata v Pomurje« do 2023: 100.000

Učinki na področju privabljanja investicij:

Povečanje gospodarske rasti z novimi investicijami in ustvarjanjem novih delovnih mest, ki bodo prebivalcem zagotavljali boljše življenjske pogoje in vsesplošno blaginjo. Delovanje središča za tuje investicije in internacionalizacijo bo imelo pozitivne učinke na regijo pri zaposlovanju, ustvarjanju novih delovnih mest z večjo dodano vrednostjo, povečanju BDP-ja, večje prepoznavnosti regionalnega gospodarstva ter povečanju domačih in tujih vlaganj v regiji. S storitvijo »one-stop-shop« bo zagotovljeno učinkovitejše privabljanje domačih in tujih investitorjev in spodbujeno hitrejše odločanje za vlaganja v regijo.

Ostali posredni učinki na področju turizma in okolja:

Dvig prepoznavnosti destinacije ter povečanje prihodov in nočitev v regiji, ohranjanje in negovanje naravnih danosti in kulturne dediščine, vlaganja v turistično infrastrukturo, ustvarjanje novih delovnih mest v turizmu, neposredno in posredno, razvoj novih turističnih produktov, spodbujanje podjetništva, večanje dohodkov lokalnih prebivalcev in povečanje BDP.

Pogoji in način izvedbe:

Pogoj za sofinanciranje investicijskega projekta Vrata v Pomurje je pripravljen in potrjen dokument identifikacije investicijskega projekta in investicijski program, skladno z Uredbo o enotni metodologiji za pripravo in obravnavo investicijske dokumentacije na področju javnih financ. Investitor mora biti lastnik zemljišča oz. imeti služnostno pogodbo in pravnomočno gradbeno dovoljenje.

Podrobnosti načina izvedbe bodo dogovorjene s posebno pogodbo med ministrstvom in Mestno občino Murska Sobota. Zaradi lokacije projekta in lastništva zemljišča, ki ga je regija dogovorila s sklepi razvojnega sveta regije z dne 17.2.2016, sklep št. RSR-01/2016 in investicijske narave projekta bo sopodpisnik pogodbe MO Murska Sobota.

Predvideva se postavitve ustrezne infrastrukture, ki bo namenjena tujim (in domačim) neposrednim investitorjem, turistom in gospodarstvu. Središče bo preko postavljenih infrastrukture in vsebinskih sklopov privabljanja investitorjev in turistov predstavljalo pomembno vstopno točko za Pomurje in tudi za Slovenijo kot celoto.

Za investicijski del Instrumenta 4 se predvidevajo sledeči upravičeni stroški:

- gradbena, obrtniška in instalacijska dela za vzpostavitev vstopne poslovno turistične točke »Vrata v Pomurje«,
- dobava in montaža opreme,
- zunanja ureditev.

Izvajanje aktivnosti privabljanja investicij v regijo

Priprava ponudbe regije. Območje izvajanja zakona ima 5 industrijsko/poslovnih con, ki so regionalnega pomena, locirane v Murski Soboti, Lendavi, Gornji Radgoni in Ljutomeru. Posebnost območja je, da ima skoraj vsaka od občin nekaj zemljišča, namenjenega za poslovno uporabo. Za učinkovito privabljanje tujih in domačih investitorjev je treba zbrati vse podatke o priložnostih v regiji za investitorje, in sicer o:

- industrijskih zemljiščih,
- zgradbah, ki so na razpolago in so primerne za industrijsko/poslovno rabo in
- nepremičninskih projektih.

Ponudbe bodo zbrane na podlagi poslanih vprašalnikov in z osebnimi obiski zanimivih krajev.

Stalne dejavnosti za privabljanje investicij so:

- organizacija dogodkov, povezanih s promocijo Pomurske regije,
- udeležba na sejmih in drugih dogodkih v Sloveniji in tujini,
- prepoznavanje mogočih investitorjev,
- trženje ponudbe Pomurske regije,
- zagotavljanje podatkov o regiji potencialnim investitorjem,
- priprava projektov za potencialne investitorje in
- »poprodajne« dejavnosti.

Aktivnosti za privabljanje tujih investicij v Pomurje in internacionalizacijo pomurskega gospodarstva:

Udeležba na dogodkih doma in v tujini, promocija na večjih dogodkih doma in v tujini, vključno s sejmskimi, športnimi in turističnimi. Podatki o poslovnih središčih bodo objavljeni tudi na spletnem portalu SPIRIT Slovenia www.Business-Zones.si, konkretne poslovne priložnosti pa na spletnem portalu SPIRIT Slovenia www.InvestSlovenia.org.

Neposredno trženje pomeni konkretno sodelovanje s podpornimi institucijami (SPIRIT Slovenia, predstavništva slovenskega gospodarstva v tujini, GZS, ...), svetovalnimi podjetji in potencialnimi investitorji. Izvajal se bo kot t.i. »branding« regije. Med drugim bodo izbrane »ciljne regije« in ciljni

sektorji, kamor bi pomurska podjetja usmerjala svoje dejavnosti. Hkrati bodo izbrana tudi »ciljna podjetja« v izbranih »ciljnih regijah«, ki bi bila primerna, da investirajo v Pomursko regijo.

Oglaševanje ima lahko pozitivne učinke samo ob večkratnem pojavljanju v medijih. Zaradi omejenosti sredstev celoletna kampanja ni mogoča, kljub temu pa so načrtovane tudi objave v izbranih specializiranih revijah, odvisno od stroškov posameznih oglasov. Oglaševanje se bo povezovalo z drugimi dogodki kot so sejmi in priložnostne izdaje določenih specializiranih revij.

Internacionalizacija pomurskega gospodarstva: revitalizacija pomurskega gospodarstva ne pomeni samo priliv kapitala iz drugih slovenskih regij ali tujine, ampak tudi krepitev obstoječih gospodarskih subjektov. Spodbujanje internacionalizacije pomurskega gospodarstva bo pripomoglo k pridobivanju novih tržišč za obstoječe poslovne subjekte, njihovi rasti, posodabljanju njihove palete proizvodov/storitev in s tem tudi krepitvi gospodarstva regije. Pri internacionalizaciji pomurskega gospodarstva se aktivnosti določijo v sodelovanju s pomurskimi gospodarskimi subjekti, na osnovi njihovih realnih potreb (skupni sejemski nastopi, organizacija stalnih začasnih predstavitev v tujini ipd.).

Priprava promocijskih materialov: oblikovanje, vzpostavitev, tisk in sprotni ponatisi ter vzdrževanja osnovnih promocijskih materialov in medijev. V okviru tega se lahko pripravijo posamezni promocijski materiali za industrijske/poslovne cone in nepremičninske projekte iz regije, z namenom predstavitve konkretnih investicijskih priložnosti v regiji.

Za učinkovito izvajanje aktivnosti privabljanja investicij v regijo, bo potekal prenos dobrih praks iz državne na regionalno raven in iz regionalne na državno raven, ki ga bo koordinirala agencija SPIRIT, katere osnovna naloga je domačim in tujim potencialnim podjetnikom investitorjem, na enem mestu podati celovite informacije.

Zgoraj navedene aktivnosti se bodo v maksimalni možni meri izvajale skozi predhodno opisano središče »Vrata v Pomurje«. Predvideva se postavitev ustrezne infrastrukture, ki bo namenjena tujim (in domačim) neposrednim investitorjem, turistom in gospodarstvu. Središče bo preko postavljene infrastrukture in vsebinskih sklopov privabljanja investitorjev in turistov predstavljalo pomembno vstopno točko za Pomurje in tudi za Slovenijo kot celoto.

6.5. Instrument 5: podpora pri pripravi in izvajanju razvojnih projektov v regiji

V okviru tega instrumenta je potrebno zagotoviti podporo pri pripravi in izvajanju razvojnih projektov v regiji in vrednotenje Programa. Potrebno bi bilo doseči večjo vertikalno povezanost med ministrstvi in razvojnimi deležniki (posamezniki, podjetja, občine) ter tako prispevati k večji učinkovitosti obeh, to je vladnega in regionalnega menedžmenta, pri uresničevanju ključnih regijskih projektov v Pomurski regiji. Temeljna naloga RRA je priprava programov za trajnostno prestrukturiranje regije. Celotno institucionalno podporno okolje regije je potrebno vsebinsko in funkcijsko povezati v celoto, ki bo pri pripravi regijskih razvojnih projektov, sposobna izkoristiti primerjalne prednosti regije.

Način izvajanja inštrumenta

Aktivnosti v okviru tega instrumenta bo izvajala RRA po pogodbi z ministrstvom. V okviru instrumenta 5 se predvidevajo naslednje naloge, ki bodo podrobneje opredeljene v pogodbi med ministrstvom in RRA:

- strokovne, tehnične in organizacijske naloge ter zagotavljanje ustrezne podpore pri izvajanju programa,
- sodelovanje pri pripravi Programa in sodelovanje pri pripravi sprememb in dopolnitev Programa,
- poročanje o izvajanju aktivnosti in nalog po instrumentih v zvezi s sklenjeno pogodbo med ministrstvom in RRA,
- informiranje potencialnih prijaviteljev na javne razpise v okviru izvajanja Programa, v sodelovanju z ministrstvom,

- sodelovanje pri izvajanju razpisov, ki jih vodi ministrstvo, skladno z vsakokratnimi zahtevami in navodili ministrstva,
- informiranje potencialnih prijaviteljev v zvezi s Programom,
- organizacija posameznih svetovalnih delavnic na temo posameznih javnih razpisov, skladno s Programom in navodili ministrstva,
- priprava letnih poročil o izvajanju Zakona v sodelovanju z ministrstvom,
- sodelovanje pri pripravi razpisne dokumentacije in pri posredovanju informacij, skladno s Programom in navodili ministrstva,
- vzdrževanje evidenc in priprava posameznih poročil v zvezi s to pogodbo sklenjeno med ministrstvom in RRA in skladno s Programom,
- pomoč prijaviteljem pri uveljavljanju davčnih olajšav za investicije in o spodbudah za zaposlovanje,
- obveščanje in informiranje javnosti o Zakonu in posameznih ukrepih Zakona,
- privabljanje domačih in tujih investorjev v regijo,
- usklajevanje dejavnosti ministrstev v Pomurski regiji,
- sodelovanje pri vrednotenjih Programa,
- druge naloge po nalogu ministrstva, v skladu s Programom.

Priprava novih in spremljanje obstoječih regijskih razvojnih projektov

Spremljanje realizacije in poročanje o izvajanju Programa Pomurje 2017 poteka na podlagi pogodbe med ministrstvom in RRA.

7. FINANČNI OKVIR PROGRAMA

Vrednost Programa POMURJE je 33 milijonov evrov. Sredstva so zagotovljena z zakonom na posebni proračunski postavki ministrstva (razen v primeru tistega dela instrumenta 1, ki se nanaša na spodbujanje start-up podjetij, kjer je vir sredstev iz proračunske postavke EU in proračunska postavka lastne udeležbe). Razrez po posameznih instrumentih je prikazan v preglednici.

Stroški priprave in izvajanja zakona se krijejo iz sredstev Programa POMURJE. Ministrstvo bo s pogodbo o izvajanju zakona posamezne naloge preneslo na RRA.

Podrobnejši finančni načrt je predstavljen v nadaljevanju:

Preglednica: Finančni načrt Programa POMURJE 2017 (v evrih)

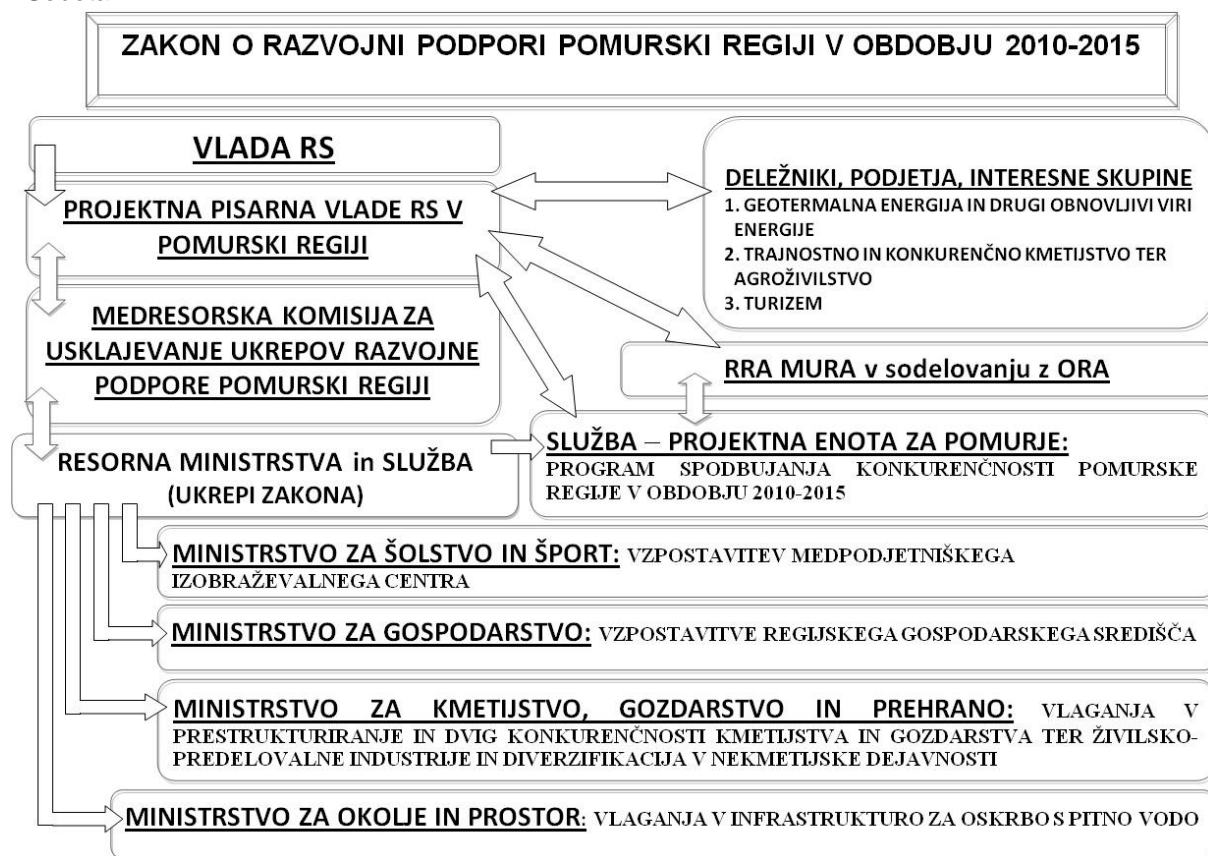
INSTRUMENTI PROGRAMA	LETO								SKUPAJ	V %
	IZPLAČILA 2010	IZPLAČILA 2011	IZPLAČILA 2012	IZPLAČILA 2013	IZPLAČILA 2014	IZPLAČILA 2015	PLAN 2016	PLAN 2017		
Instrument 1 Nepovratni viri	3.563.311,88	3.192.345,65	4.138.136,93	2.669.220,01	3.920.749,47	3.395.249,50	4.000.000,00	3.400.000,00	28.279.013,44	88,0
Instrument 1 Povratni viri Krediti	0	0	0	0	0	0	2.710.000,00	2.710.000,00	5.420.000,00	
Instrument 1 Povratni viri Mikrokrediti	0	0	0	0	0	0	3.240.000,00	3.240.000,00	6.480.000,00	
Instrument 2	159.926,82	90.735,02	141.345,01	0	0	0	148.033,00	303.751,00	843.790,85	2,6
Instrument 3	51.376,84	21.471,87	0	0	0	37.385,73	0	300.000,00	410.234,44	1,2
Instrument 4	0	119.640,00	146.225,40	0	166.157,48	200.782,00	950.000,00	0	1.582.804,88	4,9
Instrument 5	18.655,72	199.548,00	0	237.845,35	149.261,20	159.576,20	150.000,00	150.000,00	1.064.886,47	3,3
SKUPAJ VREDNOST PROGRAMA Nepovratni viri	3.793.271,26	3.623.740,54	4.425.707,34	2.907.065,36	4.236.168,15	3.792.993,43	5.248.033,00	4.153.751,00	32.180.730,08	100
SKUPAJ VREDNOST PROGRAMA Povratni viri	0	0	0	0	0	0	5.950.000,00	5.950.000,00	11.900.000,00	100
SKUPAJ VREDNOST PROGRAMA	3.793.271,26	3.623.740,54	4.425.707,34	2.907.065,36	4.236.168,15	3.792.993,43	11.198.033,00	10.103.751,00	44.080.730,08	100

V okviru stroškov izvajanja zakona se bo v Pomurju spodbujala vzpostavitev sistema z dobro organizacijsko in kadrovske sposobnostjo za pripravo kakovostnih projektov in njihovo izvedbo v regiji. RRA bo povezovala razvojne deležnike in javne institucije z zasebnimi.

8. PRIPRAVA, IZVAJANJE, SPREMLJANJE IN VREDNOTENJE PROGRAMA

Ministrstvo v sodelovanju z RRA pripravi predlog Programa POMURJE 2017 za obravnavo na seji vlade, ter ga medresorsko uskladi v postopku obravnave na sejah odborov in vlade. Vlada sprejme sklep, s katerim potrdi program. Program POMURJE 2017 se objavi na spletnih straneh ministrstva in RRA. Tudi spremembe programa se sprejmejo po tem postopku.

Program izvajata ministrstvo in RRA. V delu, ki se nanaša na ukrep Instrumenta 2, pa tudi Pomurski tehnološki park in v delu, ki se nanaša na posebni sklop Instrumenta 4, za postavitev in vzpostavitev središča za promocijo regije na zagotavljanje infrastrukturnih pogojev za uspešno srednje in dolgoročno privabljanje tujih in domačih investicij v regijo, pa se kot izvajalec vključi tudi MO Murska Sobota.

Letna poročila o izvajanju programa v letih 2010 do 2017 vključujejo vse podatke o tem, za katere namene, komu, koliko in na kateri podlagi so bila dodeljena sredstva za vsak instrument posebej. Končno poročilo o izvajanju programa pa vključuje natančne in konkretne podatke o doseženih ciljih in rezultatih vseh instrumentov programa.

Tekoče spremljanje in vrednotenje izvajanja zastavljenih ciljev bo zagotovljeno ob vsakoletni obravnavi letnega programa in sicer na podlagi opredeljenih kvantificiranih kazalnikov. Spremljanje strateških ciljev programa bo zagotovljeno tudi pri spremljanju in vrednotenju celotnega Regionalnega razvojnega programa Pomurja 2014–2020.

Program POMURJE je pripravljen za obdobje osmih let. Pri uresničevanju programa bo potrebno upoštevati nove priložnosti, oziroma se z njegovimi spremembami prilagajati novim razmeram.

PRILOGA Logični okvir projektov (LFA) v okviru Programa POMURJE 2017

Na podlagi:	Raven javnega posega:	Kazalniki:	Nevarnosti in predvidevanja
ZAKON O RAZVOJNI PODPORI POMURSKI REGIJI V OBDOBJU 2010-2017	<p>Namen: Ukrepi razvojne podpore so namenjeni ustvarjanju novih delovnih mest in ohranjanju obstoječih, vzpostavljanju razvojne infrastrukture ter odpravljanju posledic gospodarske in finančne krize v Pomurski regiji.</p>	<p>Kazalniki konteksta:</p> <ul style="list-style-type: none"> • prihodki na zaposlenega 34 % nižji od slovenskega povprečja • neto dodana vrednost na zaposlenega za 30,2 nižja od slovenskega povprečja • bruto plača na zaposlenega za 20,2 % nižja od slovenskega povprečja. 	<ul style="list-style-type: none"> • Država bo zakon obdržala v podobni vsebini kot je bil sprejet • Državna uprava kot sistem bo izvajala določbe in rokovno skrbela za izvajanje ukrepov zakona • Odmik pri začetku izvajanja zakona bi lahko povzročil odstopanje od ciljev in pričakovanih rezultatov.
PROGRAM SPODBUJANJA KONKURENČNOSTI POMURSKE REGIJE V OBDOBJU 2010-2017	<p>Cilj programa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Z novimi investicijami bodo ustvarjena nova delovna mesta v perspektivnih dejavnostih, tako da se pričakuje, da bo program prispevali tudi k blaženju posledic finančne in gospodarske krize na trgu dela v Pomurski regiji. Cilj programa je s kombinacijo različnih instrumentov v osmih letih neposredno ustvariti 1.000 novih delovnih mest. <p>Rezultati/orodja/instrumenti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Instrument-1: spodbujanje začetnih investicij podjetij in ustvarjanje novih delovnih mest. ○ Cilj instrumenta: nova delovna mesta in prestrukturirano gospodarstvo regije v smeri dviga dodane vrednosti na zaposlenega. <ul style="list-style-type: none"> ○ sofinanciranje večjih investicijskih projektov, v višini od 500.001 do 1.500.000 EUR ○ sofinanciranje večjih začetnih investicij v višini od 50.001 evrov do 800.000 evrov v podjetjih, ki ustvarjajo nova delovna mesta ○ sofinanciranje manjših začetnih investicij v podjetjih od 10.001 evrov do 50.000 evrov ○ spodbujanje novonastalih podjetij v regiji 	<p><u>Kazalnik vpliva:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ○ ustvarjenih 1.000 novih delovnih mest do konca leta 2017 <p><u>Kazalniki:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ○ (U) število gospodarskih subjektov, vključenih v sofinancirane projekte: (2017) 150 ○ (R) število na novo ustvarjenih delovnih mest v podjetjih, v katera so bila vložena javnofinančna sredstva: (2017) 430 ○ (V) zmanjšanje zaostanka neto dodane vrednosti na zaposlenega za slovenskim povprečjem 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Ustvarjena bodo nova delovna mesta v vseh oblikah zaposlitev. ○ V Pomurski regiji bo doseženo razumevanje, da je treba pri razvoju delati odprto in z vsemi ter da je zapiranje Pomurske regije škodljivo ravno zanjo samo. <ul style="list-style-type: none"> ○ Regija ni in ne more določiti prednostnih področij bo pa sčasoma lahko prepoznala sektorje, kjer je lahko uspešnejša in bolj dinamična od drugih. ○ Izobraževanje ljudi iz regije bo temeljilo na kakovosti in bodočih možnih poslovnih povezavah in ne na skrajševanju poti ljudi do izobraževalne institucije. ○ Socialno podjetništvo se ne bo razvijalo na področjih, na katerih deluje poslovna logika in na katerih bi poslabševalo delovanje tržnih mehanizmov. ○ S promocijo regije z aktivnim sodelovanjem RRA in državnih institucij se bodo intenzivirale aktivnosti privabljanja investicij v regijo. ○ Priprava projektov bo delovala s polno podporo pomembnih resorjev. ○ V razvojno načrtovanje bo vključen širši krog sodelavcev in ne samo pomurske razvojne organizacije.

<ul style="list-style-type: none"> ○ mikrokrediti in ugodni razvojni krediti za začetne investicije 		<ul style="list-style-type: none"> ○ Delovanje RRA bo odprto in dinamično ter povezano s pripravo in podporo projektom. Druge razvojne organizacije pa bodo deležne podpore v tolikšni meri, kot bodo sodelovale.
<ul style="list-style-type: none"> ○ Instrument-2: spodbujanje razvoja človeških virov: ○ Cilj instrumenta: povečano in prilagojeno znanje ljudi za dvig dodane vrednosti na zaposlenega in dinamičen razvoj novih storitev in proizvodov. <ul style="list-style-type: none"> ○ vključevanje diplomantov visokošolskega, univerzitetnega in podiplomskega študija v delo na inovativnih projektih v obstoječih podjetjih in ustvarjanje razmer za trajno vključevanje pomurskih in drugih izobražencev v delovanje regijskega gospodarstva ○ aktivacija mladih talentov 	<ul style="list-style-type: none"> ○ število oseb vključenih v razvojne projekte podjetij: 25 ○ število mladih, vključenih v projektno delo: 120 ○ število podjetniških projektov: 20 ○ (V) zmanjšanje zaostanka bruto plače glede na slovensko povprečje na zaposlenega 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Način zasnove projektov bo povsem odprt in povezan z možnostjo zaposlovanja in izvedbe, sodelovanje z bankami in drugimi mednarodnimi finančnimi institucijami bo ključ do uspeha. ○ Lokalne politične interese bosta usklajevala vlada, priprava projektov pa bo strokovna naloga izvajalcev. ○ Pogodbe, ki se ne bodo izvajale, kot je bilo dogovorjeno, bodo takoj prekinjene. ○ Glavno merilo za izbor projektov bo na začetku število zaposlitev, pozneje pa ga bodo zamenjala merila inovativnosti, dodane vrednosti in podobno. V razvojno načrtovanje bo vključen širši krog sodelavcev in ne samo pomurske razvojne organizacije.
<ul style="list-style-type: none"> ○ Instrument-3: spodbujanje socialnega podjetništva. ○ Cilj instrumenta: ustvarjena nova delovna mesta po načelih socialnega podjetništva, predvsem na področjih konkurenčnih prednosti regije <ul style="list-style-type: none"> ○ izvedba projektov z vplivom na novo zaposlovanje v celotni regiji 	<ul style="list-style-type: none"> ○ (U) povečanje števila podjetij vključenih v programe socialnega podjetništva ○ (R) povečanje števila zaposlenih v programih socialnega podjetništva (2017) 15 	
<ul style="list-style-type: none"> ○ Instrument-4: promocija regije. ○ Cilj instrumenta: prepoznavnost regije za tuje in domače naložbe in projekte. <ul style="list-style-type: none"> ○ izvajanje komunikacijske strategije in načrta obveščanja in ozaveščanja javnosti o zakonu in o posameznih ukrepih iz zakona, ○ izvajanje aktivnosti privabljanja investicij v regijo 	<ul style="list-style-type: none"> ○ (R) število novih naložb v regijo: (2017) 10 ○ (V) število ustvarjenih zaposlitev: (2017) 550 	
<ul style="list-style-type: none"> ○ Instrument-5: podpora pri priprava in izvajanju razvojnih projektov v regiji, ○ Cilj instrumenta: pripravljene in izvedeni regionalni projekti 	<ul style="list-style-type: none"> ○ (U) število pripravljenih projektov: (2017) 1 	

	<p>v Pomurski regiji, Razvojna vizija Pomurske regije temelječa na sodelovanju in dinamiki in vrednotenje Programa.</p> <ul style="list-style-type: none">○ Krepitev razvojnih zmogljivosti in vertikalne in horizontalne povezanosti○ Vzpostavitev regijskega sistema priprave projektov○ Priprava operativnih strateških dokumentov za Pomursko regijo		
--	--	--	--